

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 2000 — Cor.
 Pe șase luni . . . 1200 —
 Pe trei luni . . . 700 —
 Pe o lună . . . 240 —

Pentru România și
 străinătate:

Pe un an . . . 4000 — franci

Telefon
 pentru orăz și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REPACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zăneli Nr. 1

INTELEPTUAL
 se primește la editura
 tipărită.

Multiplum publicat și în
 desclădă costă puțin și
 este

Manuscrisurile nu se în-
 nepioază.

După serbători

O tăcere aproape surdă și-a întins vălul asupra vieții politice în serbători. Un aer senin ca o apoteoză a strălucit în largul pământului românesc și abia în a treia zi de serbători, nestatornicul Prier, și-a tăcut iarăși pânzele mohorâte, rechie- tând în suflete sentimentele de îngrijorare pentru viitor. Multele și atât de dificilele probleme ale politicii interne se desenează iarăși în perspectiva viitorului — și, ca re- sultate în apele morții, evenimente abia în- cepute încep să-și lămurească semnifi- cația covârșitoare...

În Austria contele Stürgkh, șeful cabi- netului, nu reușește să găsească nici azi un ariadnic, care să-l scoată la lumină din impasul atâtor conflicte de interes, câte s-au desfășurat în acești ani din urmă. Problema unui guvern parlamentar s'a do- vedit cu mult mai încălcită decât o con- templase la început și guvernul de funcțio- nari își risipește acum întreagă energia în construirea de punți care să înlesnească co- munitatea parlamentară între partidele pro- prii a constitui a majoritate guvernamentală. Și chestiunea reformelor militare, alături de noile proiecte de impozite atârână tot mai grea sabia lui Damocle în Austria.

În Ungaria toate sortile de isbândă ale guvernului sunt pentru moment întunecate. Se pare că misiunea, care a justificat existența tuturor guvernelor dela Széll și până astăzi, misiunea înfăptuirii reformelor electorale, nu va mai putea fi desconside- rată deacum, decât cu risicul unei sigure

prăbușiri. Obstrucția e hotărâtă să utilizeze toate armele din bogatul ei arsenal și chiar cu o îndârjire mai pronunțată decât în tre- cut. Inspiratorii și organizatorii ei, în frunte cu Justh — dupăcum aflăm din declara- țiile lor recente — vor încerca un suprem atac împotriva contelui Khuen Héderváry, sfidând chiar eventualitatea unei disolvări a camerei. Ei nu vor să cedeze decât în cazul, când guvernul ar renunța la întâie- tatea proiectelor militare în favoarea refor- mei electorale și sunt pentru o soluție pro- vizorie a chestiunii militare. Ar fi greu să stabilim, dacă făcând obstrucției e alimen- tată, — dupăcum afirmă tabăra governa- mentală, — de însuș ministrul de război Aufferberg în pretinsa lui calitate de expo- nent al moștenitorului de tron, — din punctul de vedere al politicii românești, noi, în tot cazul însă, am fi cei dintâi cari ne-am bucura de această soluție, adânc convinși că reformele contemplate în actua- lele proiecte jignesc fatal interesele de nor- mală evoluție a monarhiei.

Convingerea noastră nestrămutată e, că aspirațiile maghiare trebuie normate în alvia lor firească și că orice întârziere în această privință, — și mai ales astăzi, când valul acestor aspirații e pe cale să surpe până și organismul de supremă rezistență al monarhiei: armata comună — poate să aibă urmări dezastruoase pentru stabilitatea actualilor întocmiri ale monarhiei. Durere, pentru risipirea nedumeririlor noastre prea justificate, configurația forțelor politice con-

tinuă să rămâie tot disolantă și glasul no- stru stăruior, atât în presă cât și în ca- meră, pare a fi răsunat în pustiu...

Speranța noastră, într'un reviriment salvator trece de acum tot mai mult în domeniul iluziilor deșerte. În această stare sufletească, cunoașterea mijloacelor rezer- vate pentru extrema necesitate ce s'ar crea guvernului pe urma obstrucției, e deci de o importanță deosebită. Și, poate, di- solvarea camerei, cu întreagă perspectiva ei de noi târăgări a crizei, ne va aduce ca ultim rezultat o situație favorabilă intere- selor noastre, cari sunt în desăvârșită con- glăsuire cu interesele de existență ale im- periului.

O nesiguranță și mai chinuitoare fră- mântă azi, spiritele în Croația. Ura împo- triva guvernului ungar și — nu greșim — împotriva poporului maghiar, dospește pre- tutindeni spiritele și liniștea aparentă, de care pare a se felicita atât de mult guver- nul, cine știe dacă nu e semnalul *tâmbic* al unei sguduitoare reacțiuni din viitor.

Cauza poporului croat și-a găsit de serbători apăători fervenți, nu numai în Austria, unde e firesc, ci și la noi în Un- garia, la obișnuitul congres anual al par- tidului social democrat. Congresul a votat o moțiune de protestare ținută în termenii cei mai violenți și a trimis salutul său de aderență poporului încătușat. O deosebită importanță câștigă hotărârea aceasta a con- gresului prin faptul, că ea s'a adus cu aprobarea delegaților partidelor socialiste din Austria și Germania.

Firește, chestiunea care a preocupat mai presus de toate întrunirea socialistă,

Din literatura Italiană

Piero Calamandrei Primăvara

Vă povestesc azi, copii, cum și-a bătut joc Primăvara de un rege numit Severo.

Regele Severo era trist din cale afară pen- trucea pierduse o bătălie cu tătarii, și în tristetea se prebinea că totul, în regatul său, să fie trist.

Ba într'o zi dete un ordin care suna așa:

„Noi Severo al XXX, dorind ca în tot rega- tul nostru să fie doliu din cauza nenorocirii ce ne-a lovit, poruncim să fie exilate pe veci de pe pămân- turile noastre:

„toate pasările cântătoare, astfel ca să nu mai turbure cu glasurile lor sfânta tăcere a durerei;

„toți fluturii nebunatici, astfel ca să nu mai lăvească câmpiile cu colorile lor strigătoare;

„toate florile, de orice fel, fie din grădini ca și din câmpii, din gâstele ca și din păduri, astfel ca să nu turbure doliul nostru.

„Cine nu se va supune, se face vinovat de pedeapsa cu moarte”.

Ordinul acesta a fost publicat pe la sfârșitul toamnei, și ținând seama de vremea târzie, pasări, fluturi, flori, plecară din regatul regelui Severo, as- cultând astfel de ordinul ce dăduse.

Pasările, plecară cântând înspre soare, care se depărta de regatul lui Severo. Fluturii plecară spre țara unde stau toți fluturii iarna; iar florile

neascultând de porunca regelui, se ascuseră cari sub mușchiul pădurilor, ca toporații; cari își scu- turară florile lor roșii, cari s'au retras tremurânde la rădăcina copacilor... Și nu s'a mai văzut nici o floare, nici un fluture, nici o pasăre, pentrucă așa a poruncit regele.

După câteva zile, regele Severo porni să vază cum se îndeplinește porunca sa, și cum nu întâl- ni nici pasări, nici fluturi, nici flori, dete ordine soldaților săi să fie cu ochii în patru la marginile domniei sale, ca nu cumva să se întoarcă vreunul din vrăjmașii aceștia. Și soldații păzeau ziua și noaptea armați cu o seceră, cu o plasă, și cu o sulită, al cărei vârf iera uns cu clei: Sulita ca să prinză pasările, plasa fluturii, și seceră ca să taie capetele florilor cari ar fi îndrăznit să pășoască granița. Cu toată buna voință a lor, păzitorii ace- știa nu prea aveau de lucru, deoarece, cât a durat iarna, nici unul din exilați, nu a încercat să treacă în regat.

Dar Martie cel nebunatic se întoarse și cu iel începură chinurile bietului rege Severo. Într'o zi, regele se plimba singur-singurel pe câmpie, și de-odată... încrunță sprâncenile, se uită mai de aproape, și vede pe câmpie, în iarba mărunță și proaspătă... da, da, s'văzut o viorea înflorită. S'a supărat foc, regele: cum porunca sa să nu fie as- cultată de această floare de nimic! Și pe urmă, în tot regatul său, porniră soldați înarmați, cari cer- cetau peste tot și rupeau fără milă, orice viorea găseau. Și când toate viorelele au fost smulse, și Martie iera pe isprăvite, regele Severo, trecând

printr'o câmpie, văzu un piersic ce părea de măr- gean, așa ierau acoperite de petale roșii, toate ra- murile; și în vârful piersicului — par'că ar fi fost într'adins — o mierlă sălta și da din coadă și fluiera *piu, piu*, ca și cum și-ar fi bătut joc de majestatea regelui. Ce nenorocire!

Dar nu numai atât: puțin după aceea (știți cum se întâmplă cu nenorocirile: când vine una pe capul omului, strigă săriți că l'am prins, și toate aleargă la iel) un fluture alinecă pe o rază de soare și sbură în dreptul ochilor regelui cu o îndrăzneală care fără îndoială, iera un delict de *les majestate*.

Cum? Și păzitorii dela granițe ce păzeau? Și autoritatea suveranului? Și santitatea legilor sale? În urmă, regele își dădu cu socoteala că tre- buie să fie vre-o trădare: vre-unul din supușii lui îi făcea în necaz...

Regele chiamă pe căpitanul gardei: „În re- gatul meu este un mizerabil care mă face să văz tocmai ce nu vreau. Dacă peste trei zile nu-mi găsești pe trădător, te dau afară din slujbă.”

Amenințarea puse pe gânduri pe căpitan, și începu repede cercetările, și după trei zile se în- fățișă regelui plin de bucurie:

— Măria ta, am prins pe vinovat. Este o fe- meie, o femeie ciudată, țavetă cu o manta nea- gră ce-i acoperă și fața. Am prins-o azi noapte, lângă un tuș, în care punea niște ouă mici de pasări în niște cuiburi făcute din fân și fulgi.

— S'o băgați în temnița din turn, zise re- gele, iar mâne dimineață să mi-o înfățișezi.

... chestiunea sufragului universal. Congresul a ținut să mulțumească întâi de toate partidului de sub șefia lui Justh, pentru efectivul sprijin ce a dat acesta chestiunii în cameră. S'au rostit aprecieri elogioase la adresa numitului partid și acțiunea ce a desfășurat pentru votul universal a fost remarcată drept singura acțiune sinceră în acest scop. În vreme ce atitudinea partidelor naționaliste a fost timbrată categoric și conducătorii acestor partide improșcați cu insulta, că s'au vândut guvernului.

Nu e cel dintâi atac pieziș acesta din partea farsorilor dela conducerea partidului socialist. Suntem obișnuiți cu perfidia ce suflă din această parte și înțelegem noima ei. În ce privește onestitatea politică a conducătorilor socialiști ajungă, dacă indicăm chiar tovarășia lor de arme cu partidul lui Justh, indentificarea lor cu acțiunea acestei grupări parlamentare, — care cunoaște un singur criteriu în chestiunea reformei electorale, pe acel al fortificării „supremației ungurești”. În ce privește sinceritatea și seriozitatea procedurilor lor, ajungă temeritatea acuzației ce ne aduc în perfectă lipsă de orientare asupra principiilor mărturisite, de pildă, de partidul național românesc. Și, în sfârșit, în ce privește bunăcredința lor, să revocăm în memoria lumii românești, — fără să le formulăm un cap de acuză însă — și numai sprijinul ce a dat partidul socialist baronului Eejervary.

Avem un cuvânt mai mult, deci să ne îndoim chiar de sinceritatea atitudinii ce manifestă acest partid în chestiunea reformei electorale, căci dacă lupta lui ar fi inspirată de convingeri cinste, trebuia să vadă de mult, că singurul partid care s'a ferit de cărările lăaturalnice în drumul lui spre ținta reformei electorale cinste, e partidul nostru.

Viitorul va proba, sperăm, întregă forța noastră de luptă, fie în chestiunea reformei electorale, fie în celelalte mari

chestiuni pendente și nu ne îndoim, că cei ce vor smulge în cele din urmă izbânda pe seama adevăratelor interese ale țării vor trebui să mărturisească simbolul, pe care îl închipuește flamura noastră.

INTERNE

Episcopia greco-catolică maghiară — Sapt'implinit?! „Keleti Ertesito” dă știrca, ca s'ată din izvor competent, că anume în cerc de interesate maghiare, chestiunea înființării episcopiei gr. cat. maghiare e ținută ca fapt implinit. Va avea episcopia nouă 176 plebanii cu 187.518 credincioși. Și vor aparține greco-catolicii locuitori în Budapesta, în număr de aproape 5806. Din eparchia Muncaciului i-se vor incorpora 70 parochii, din a Oradei-mari 52, din a Gherlei 7, din a Blajului 39, iar din a Eperleșului 8. Evident dar, că noi românii am pierde mai mult: 98 parochii cu totul.

Se va putea oare aceasta?! Iar păstorii noștri sufletești, cred că nu a sosit momentul încă, să ne manifestăm în fața mârșavei intenționale, mai energic cel puțin. Pentru că noi nu credem încă faimei, dar ne temem — și de aceea așteptăm: ori cuvânt liniștit, ori îndrumare cel puțin!

Absolutismul în Croația și Croații din Austria. Ungaria a început deja a culege roadele politice ale contelui Khuen. Croații în urma absolutismului neputând a răspunde după cuviință politicele contelui Khuen au început a lupta economică în contra Ungariei în așa mod, că deja comercianții maghiari au început a condamna pasul făcut de Khuen și a cere sistarea stărilor actuale din Croația. Boicotul dus la îndeplinire cu cea mai mare rigurozitate pe deoparte și mișcarea slavilor din Austria pe de altă parte, au făcut ca și aceia care la început aprobară „înfrânarea” croaților prin absolutism să privească cu alți ochi denumirea banului Cuvaj de comisar regal. Slavii de pretutindeni au început a protesta în mod foarte impozant, în contra suspendării constituției Croației, și în contra felului de a face politică în Ungaria.

Deputații din Dalmația îndată după deschiderea Reichsratului vor interpela în chestia denumirii de comisar regal al banului Cuvaj în Croația. La caz că nu vor primi un răspuns favorabil vor începe obstrucția tehnică la proximile desbateri a-le Reichsratului. Guvernul însă amenință, că la caz de obstrucție nu va dispune ca să se în-

ceapă construirea trenului dalmatian și va revoca ajutorul de 30,000 cor. destinat pentru ajutor școalelor din Dalmația.

Deputatul Prodan, președintele partidului autonom croat din Dalmația va convoca pe toți membrii partidului la un congres ca se protesteze contra stărilor anarhice din Croația, create pe suspendarea constituției și denumirea de comisar regal a banului Cuvaj.

Congresul boem de drept-universal care-și va de prezent desbaterile în Praga în ultima ședință și-a exprimat simpatiile din prilejul luptei pentru de poporul sârbo-croat în contra planurilor de primare a-le maghiarilor exprimându-și totodată speranța, că luptele poporului sârbo-croat și boem vor avea ca rezultat formarea unui regat boem sine stătător în partea nordică a monarhiei, iar partea sudică a unei Croații independente, care cuprindă între hotarele ei pe toți Croații din monarhia Habsburgică.

Președintele Dobernig despre convocarea delegațiilor. Mai toate ziarele din monarhie adus diferite știri despre convocarea delegațiilor. Cu privire la acestea ziarul „Graz r Tagespost” adresat în zilele aceste președintelui delegațiilor austriace, deputatului Dobernig, care i-a răspuns că oamenii, cari aud cum crește iarba afirmă că delegațiile sunt convocate pe 20 l. c. El ca președinte n'are nici o cunoștință despre aceasta, și făcut nici o dispozițiune și nici guvernul comuncal nu i-s'a adresat în privința aceasta. Dar de acest nici n'ar fi lipsă, deoarece provizoriul îndemnat în decembrie anul trecut se întinde până la sfârșitul lui april. Cu fiecare zi ce trece se impune însă necesitatea de a se lua măsurile de lipsă pentru asigurarea bugetului comun. Astfel delegațiile trebuie să prolongească provizoriul bugetar ca monarhia va ajunge în stare de „ex-lex”. Aceasta din urmă ar avea urmări foarte grave și de-acum orice bărbat cu simț constituțional trebuie să-și pună toate puterile, ca acest rău să fie încunjurat. Văzând unui nou provizoriu nu află dificultăți din nici o parte, dar nu-i iertat a se trece cu vederea că în Ungaria amenință alegeri noi. Cu dizolvarea camerei ungare încetează și activitatea delegațiilor. Dacă acum nu se va putea rezolvi proiectul guvernului comun și ajurnarea delegațiilor ar va fi normală, atunci se va putea întâmpla ceea ce până acum nu s'a mai întâmplat, ca în Ungaria noui membri aleși în delegațiuni după alegeri să vor ocupa bugetul anului curent, pe când în Austria rămân cei aleși în decembrie, anul trecut. Acest contrast asta însuși va da motive la confidență și și din cauza aceasta este necesar, ca delegațiile să-și poată isprăvi lucrările pe deplin.

A doua zi, păzitorii se urcară în turn ca să ia pe femeia întemnițată, dar înainte de a ajunge la ușa celulei, se opriră minunați de sute de glasuri cari cântau înăuntru. După ce le trecu surprinderea, păzitorii suiră ultimele trepte, traseră zăvoarele, detară de perete ușa, și... minune!... celula era plină de o mulțime nenumărată de pasări, cari sburau și cântau între pereții temniței. Păzitorii se detară îndărăt din pricina vârtejului de aripi care îi lovi în față și atunci, sub ochii lor, pe ușa deschisă, se repezi afară un nor de pasări, cântând vesele un imn de libertate... Ciri-peau rândunela, fluierau mierle, piuian granguri, privighetoarele torceau lungi note de aur, făceau triluri ciocârliile: aripi largi și aripi lungi; gâturi albe și gâturi roșii; cozi drepte și cozi cu farculița; toate corpurile agere, cari au săltat pe vântul brazilor sau cari s'au luat la întrecere cu vântul, sburără, ca un vânt de furtună, peste capetele păzitorilor. Și în temniță rămase doar câteva pene căzute, iar femeia nu era niciări.

Regele s'a făcut și mai foc de supărare: nu atât de fuga femeiei, cât de mulțimea pasărilor cari îi năpădiseră palatul. Porunci să închidă în celula rămasă goală, pe păzitori, și chemă iar pe căpitan.

— Dacă peste două zile nu-mi găsești femeia, te bag la închisoare și pe tine.

Amenințarea puse mai mult pe gânduri pe căpitan, și începu cercetările cu mai multă râvnă ca la început: caută... caută... în sfârșit, a doua zi seara, intră în odaia regelui și-i zise:

— Măria ta, fugara a fost prinsă, iar pe când căuta un alt delict: învâlită în mantaua ei încoisă, risipea într-o pădure caiburi de fluturi...

— S'o închideți în fortărețe — răspuse regele — și o să vedem dacă o să mai fugă și de acolo; iar mâine dimineată să mi-o înfățișezi Măriei Mele.

A doua zi, păzitorii deschiseră închisoarea fortăreței... Dumnezeule ce surpriză! închisoarea era plină de fluturi, cari sburând, cari puși pe ferăști, cari pe tavane... părea o peșteră plină de pietre prețioase vii. Cele mai dicte culori, cele mai curioase contraste se produsese din îngrămădirea aceia de fluturi cu aripi palpitate, cari unele păreau de sîdef, altele de flacări. Erau fluturi galbeni cu o vargă albastră; închiși cu picături de sânge; albi ca fulgii de zăpadă; fluturi mari și închiși, ca păsăricile; fluturi mari limpezi ca petalele florilor; aripi rotunde, aripi curbe, aripi ascuțite; ochi de păun, arabescuri magice, curcubeu... Mulțimea aceia de culori tremura plină de veselie, iar păzitorii rămaseră uimiți de mirare; și când le trecu nimirea, fluturii se și risipiseră în toate odăile palatului regal. Și închisoarea rămasă goală, deoarece și femeia pierise împreună cu fluturii săi.

Regele nu mai putea de năcaz. Puse să-i bată pe păzitori la talpi și să-i închidă în fortărețe; pe urmă chemă iar pe căpitanul gardei.

— Dacă până la miezul nopții nu-mi prinzi femeia ceia, îți tai capul.

Amenințarea a pus și mai mult pe gânduri pe căpitan, și de teamă a trimis o mie de oameni să o caute. Noaptea târziu, un soldat intră în odaia regelui.

Măria Ta, adineauri a fost prinsă femeia, tocmai când comitea un alt delict: ascundea în grâu maci și ciocare și ca să vază, avea o mulțime de licurici în jurul ei.

Regele porunci ca de data asta să o închidă în temnița de sub pământ, de unde era pește pe tînță să fugă, și să i-o aducă a doua zi.

Dar a doua zi, acelaș lucru: soldații se coboriră în temnița de sub pământ, și când deschiseră ușa, în loc de femeie a găsit... ghicici ce! au găsit atâta sumedenie de flori, că nu ar încăpa într-o sută de grădini. Nu vă mai spui cum se înfățișa închisoarea, cu atâtea flori cari ieșeau din pământ, se agățau pe pereți, spânzurau din tavane, și cum temnița iera întunecoasă, în fiecare floare iera un punct luminos, care mărea efectul magic al sumedeniilor de flori, în fel și chipuri de culori. Puțin a lipsit ca soldații să nu leșine de emoție și de parfum: dar nostim a fost, că femeia pierise...

Regele crăpa de ciudă. Iși smulse trei fire de păr din barba albă ca zăpada, alerga ca un smintit prin palat și striga:

— Vă omor pe toți, dacă nu-mi prindeți o mai decât femeia aceia și nu mi-o aduceți numai decât, numai decât, numai decât, în sala tronului!

Noroc că soldații au prins pe femeia învelită în manta lângă poarta castelului, și unul din ei dete fuga la rege și-l rugă să se liniștească, de oarece i-o aduceau înaintea tronului numai decât.

În sala tronului regele stătea pe un scaun de lemn (covoarele și tapetăria nu se potrivesc cu deliul). Înbrăcat, ca de regulă, în negru, cu un săbioi de fier mâna dreaptă și pe cap cu o coroană tot de fier (aurul nu stă bine în tristățe); în jurul lui, curtenii stăteau roată, țapeni și serioși ca stăpânul lor, și în tot negrul acela singurul lucru candid iera barba regelui, care, cu toate că-

Pentru ziaristi

Onorata episcopie a fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria, ne trimite frumosul apel de mai jos asupra cărui atragem toată luarea aminte a publicului nostru românesc. Făcând aceasta trebuie să declarăm că nu o facem din interes profesional.

În împrejurările de astăzi, fiecare român cinstit, trebuie să-și dea seama, că chestiunea ziaristilor și a presei române, are o importanță națională, care se ridică cu mult peste preocupările de ordin personal.

Strămtorată pe toate terenele de manifestare și de dezvoltare de până acum, viața noastră națională, este nevoită din ce în ce mai mult a se sprijini pe presa română, pentru propagarea luminii și a credinței românești.

Dar pentru a-și îndeplini această misiune, care devine cu atât mai mare și mai importantă, cu cât tinde să rămâie exclusiv în sarcina ei, presa română trebuie să fie servită de elemente cari să-i înțeleagă înalta menire și să o poată servi.

Cât timp însă cariera de gazetar va rămâne o carieră de existenți zbuciumate, fără nici o perspectivă pentru aceia care-și închină ei toată vigoarea tinereții și tot avântul sufletului lor, cu greu se vor putea recruta elemente, care să o servească așa cum se cuvine.

Astfel ca cu toată bucuria legitimă ce o simt ziaristi, când se ivește un glas în favoarea lor, această bucurie tot pentru publicul mare român o închină, căci făcând pentru ziaristii săi acest public pentru sine face.

Astfel au înțeles opera lor și generoșii inițiatori ai nobilei instituții de ajutorare a muncitorilor pe terenul presei al căror apel îl recomandăm atenției cetitorilor.

Odată cu aceasta aducem la cunoștința publicului că cu ocazia sinoadelor eparhiale

se vor ține în cele trei centre Sibiu, Arad și Caransebeș, conferințe publice în beneficiul fundațiunii, la care, nu ne îndoim, că publicul nostru va participa în număr cât mai mare.

Asupra acestor conferințe vom da lămuriri la timp.

A P E L

cătră publicul românesc.

Sunt aproape doi ani de zile, de când s'a pus și la noi, românii din această țară, baza unei fundațiuni pentru ajutorarea ziaristilor noștri. Inițiatorul acestei fundațiuni, dl. Dr. Ioan Mihu, înțelegând, că — dacă voim ca ziaristii noștri să ajungă la înălțimea misiunii lor și să-și ocupe rolul ce trebuie să-l aibă în viața unui popor, avizat atât de mult la presa sa națională, cum este poporul nostru — nu mai pot rămânea lipsiți de sprijinul material, care să le asigure viitorul și bătrânețele, a donat pe seama fundațiunii inițiate de D-sa, însemnata sumă de Cor. 25,000—.

Aceasta a fost o donațiune foarte frumoasă, care însă e a se considera numai ca bază a fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor noștri, bază pe care va avea să se așeze o instituție creată din obolul întregului nostru popor. Fundațiunea trebuie continuu augmentată, căci numai dispunând de fondurile necesare, va putea să-și ajungă ținta ce o urmărește: să fie de fapt o garanție reală pentru asigurarea viitorului acelor, cari s'au dedicat și se vor mai dedica serviciului greu al presei.

Până azi însă, din cauza împrejurărilor puțin prielnice, nu s'o putut face aproape nimic pentru augmentarea fundațiunii ce ne preocupă. Dar socotim, că a sosit timpul, să ne interesăm cu seriozitatea ce o merită și de această chestiune și episcopie subsemnată își consideră de cea dintâi datorință a sa, să se adreseze pe această cale tuturor oamenilor noștri de bine, poporului românesc de pe pretu-

tindenea cu rugarea, să sprijinească — fiecare cum și cu ce poate — acțiunea pornită în scopul augmentării cât mai grabnice a numitei fundațiuni.

Din parte-ne suntem siguri, că pe lângă interes și bunăvoință față de cauza ziaristilor noștri, în scurtă vreme fundațiunea va putea ajunge la minimul sumei de — cor. 50,000 — recerută de literile fundaționale, pentru ca să — poată începe activitatea și astfel să devină cât mai curând un razim pentru ziaristii noștri. — Și prilejuri pentru a ne putea da concursul la augmentarea cât mai grabnică a fundațiunii, avem destule, numai interesul și bunăvoința să nu ne lipsească. Serbări, producțiuni și petreceri aranjate în beneficiul fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor noștri sunt tot atât de potrivite și binevenite ca și răscumpărările de diferite evenimente familiare și îndatoriri sociale. Inceputul trebuie făcut numai, și modestele contribuiri de acest fel vor deveni cel mai fecund izvor pentru augmentarea atât de dorită a fundațiunii noastre.

Se poate însă — avem mare nădejde — că între noi se vor găsi și bărbați de inimă, cari să se decidă a face și donațiuni mai mari pe sama fundațiunii noastre. În asemenea cazuri, administrarea și ținerea în evidență a astorfel de donațiuni se face în așa mod, încât ele — deși vor face parte din averea fundațională — se vor arăta totdeauna separat, și aceasta ca un tribut de recunoștință pentru aceia, cari în chipul acesta vor contribui la augmentarea acestei fundațiuni. E un sistem acesta, care se practică și în alte părți și care deci va putea fi de folos și fundațiunii noastre.

Adresând aceste cuvinte publicului nostru românesc, ne place a crede că ele vor afla răsunet în inimile tuturor și că augmentarea fundațiunii noastre va urma în măsura, care o reclamă necesitatea cea mare, pentru care s'a înființat.

În această speranță, rugăm ca orice contribuție să se trimită la banca „Ardeleană” din Orăștie (Szászváros), care administrează averea fundațională și orice lămuriri și informațiuni cu privire la fundațiune și augmentarea ei să se ceară dela secretarul Episcopiei,

lipsa trei fire, îi cădea albă ca zăpada pe piept.

Doi soldați intrară ducând pe femeie în lanțuri: dansa iera învălătată toată, chiar și pe cap, în mantaua ceia închisă, și când ajunse înaintea tronului, regele care nu mai putea de nerăbdare ca să se răsbune, îi strigă, întinzând spre ia regalul său deget arătător.

— Blestemată femeie, nu ți-e frică de noi? Nu știi că te așteaptă pedeapa cu moarte?

Femeia nemișcată, tăcea; regele infuriat de tăcerea ei, strigă și mai tare:

— Soldați, descoperiți-i fața nesuferită.

Soldații ridicară un colț al mantalei. Minune! De unde toți se așteptau să vază o față răutăcioasă de babă, văzură cea mai frumoasă și cea mai surizătoare față de față ce s'a văzut vrodată sub soare. Imprejurul chipului ei iera o lumină de tinerețe; de sub părul răsfirat, ce părea tors din soare, râdeau doi ochi albaștri, iar gura ei părea o floare de rodie; și toți rămaseră înmărmuriți de grația copilărească și de candida inocență, amestocată cu un ușor aier de ironie ce se răspândea din figura ei. Fata rămase dreaptă, cu fața descoperită, uitându-se drept înainte, iar împrejurul ei, toți își țineau răsufierea.

Chiar și regele se uita la ea cu gura căscată. Și după câteva clipe de tăcere, începu să se simtă în sală ca o respirație de sănătate, de putere; părea, ba chiar iera, un miros de flori, ca după ploaie... și pe urmă se auzi o muzică depărtată... triluri, ciripiri? da, da, chiar cântece de pasări cari din ce în ce se apropia, până ce se auzi chiar în năuntru, în sala tronului... Curtenii se așteptau

să vadă pe rege infuriat, în timp ce, toată sala se umplea de un nu știu ce de pădure: printre crăpăturile podelelor începură să iasă frunze, ramuri, corole; în aier sburau fluturi, pasări, venite nu se știa cum, în sfârșit, s'a petrecut o minune cum nu s'a mai văzut nici în basme.

Regele Severo se uita la minunea aceasta de verdeată, care creștea din ce în ce și umplea toată sala. Lemnul uscat al scaunului pe care ședea regele dete muguri, făcu frunze și flori; pe coroana regelui se așezară pasări, una pe fiecare vârf; săbioiul regelui să schimbă într-o ramură de măr înflorit; podeala, sub picioarele regelui se acoperise de petale, iar un fluture roșu, se așeză ușor pe respectabilul nas al regelui.

Fata suridea cu puțină ironie. Regele, învins mai strigă odată la ea, vrând să pară tot supărat.

— Cine ești tu?

Fata scutură din umeri, mantaua căzu, și toți o văzură dreaptă, înaltă, îmbrăcată cu o mână verde ce părea țesută din iarbă înrouată:

— Sunt Primăvara!

Și scutură brațele, lanțurile cari îi legau mâinile se schimbă în trandafiri roșii, și cu pas de zână urcă treptele tronului și puse pe gâtul regelui șirul de trandafiri, cari pe haina lui neagră, păreau un colan de mărgean. Pe urmă porni spre uș, printre curtenii cari se uitau uimiți și nu îndrăsneau s'o oprească, și când ajunse pe prag întoarse capul, se uita la rege ce rămăsese ca împietrit pe tron și dând un hohot de ris cristalin, zise:

— Ce rege prost, vrei să oprești Primăvara! Și dispăru. Dar mult timp după ce pierise se auzi prin tot palatul răsunând risul ei cristalin, ca o cascade de apă.

Și ascultați ce s'a întâmplat după aceea. Curtenii, pe jumătate năbușiți de mulțimea florilor, pe cari cântau pasări, iar fluturii sburau prin aier, se molipsiră de risul ei, și uitându-și de respectul datorit Soveranului, ziceau între ei, arătând pe regele trist, după trece:

— Ce rege prost! Vrea să oprească Primăvara!

Și începură să ridă. Râdeau nebunește, ținându-se cu mâinile de pânteco: unii își descheiau centura ca să riză mai bine, alții se tăvăleau pe jos... Râdeau și pasările, și florile și fluturii iar după ferestrele deschise se vedeau câmpiile înflorite, arborii înverziti care tremurau ca cuprinși de un fior, iar lumea întreagă, părea cuprinsă de un ris general, gândindu-se la regele care vroia să oprească Primăvara...

În urmă, regele Severo deschise buzele, își umflă puțin obraji... vru să știe, dar n'a mai putut răbda:

— Ha! ha! ha! ha!...

Cum? și regele?

Da, și regele, răsturnându-se în tronul înflorit, se porni pe ris. Și învărtind nebunește ramura de măr înflorită, striga cu ochii plini de lacrimi de ris:

— Ah, ce rege prost! Vream să opresc Primăvara!...

Roma — 1912.

I. T. Alian.

D. Ioan I. Lăpădatu, director al „Băncii generale de asigurare” din Sibiu — Nagyszeben.
Dat în Sibiu, la april 1912.

Eptropia fundației
pentru ajutorarea ziariștilor români
din Ungaria.

EXTERNE

Alegerile din Turcia și aromânii. Alegerile de delegați în vilaetul Salonic sunt pe sfârșite. În multe părți se cunosc rezultatele și din ele se poate constata că frații noștri români din aceasta regiune au eșit destul de bine.

Iată după ziarul aromân „Dreptatea” care apare la Salonic și al cărui director, d. A. Pinetta, a luat o parte activă în organizarea luptei electorale, dimpreună cu o seamă de tineri grupați în jurul ziarului său, rezultatele tinute de aromâni.

În regiunea Veriei lista unionistă-aromână a eșit cu trei delegați împotriva listei grecești care au avut doi.

În regiunea Vodenei din trei delegați aromâni au câștigat unul, ceilalți doi fiind unioniști aliați cu aromânii.

În regiunea Megleniei eși intrcaga listă aromână unionistă în frunte cu patru delegați români și cu 1 turc.

Mai rău au eșit aromânii în vilaetul Monastir unde până acuma nu s'au ales decât doi delegați aromâni unul în circumscripția Grebenei și unul în cea a Bitoliei. De altfel în centrele compacte de români din aceasta parte cum este aceia a Coritei care în rândul trecut a trimis în Cameră pe d. F. Mișea, nu se cunoaște încă rezultatul.

*

Independența Mongoliei. Președintele republicii chineze Juansikkai îl provocase pe Kutuchta ca să împedea ruperea Mongoliei de către republica chineză.

După o telegramă a agenției telegrafice rusești, Kutuchta a răspuns acum lui Juansikkai și-a declarat, că independența țării Chalcha a fost proclamată, ca să fie menținută intangibilitatea religiei pe teritoriul poporului Bogdo. Kutuchta îl roagă pe Juansikkai, ca să steie în ajutorul guvernului din Mongolia la regularea administrației interne și la întărirea relațiilor prietenești cu statele învecinate, iar granița Mongoliei China să o primească sub scutul său. El a mai adaus că personal n'a voit proclamarea independenței, dar nu s'a putut opune dorinței poporului. Îl roagă pe președinte, ca chestia Mongoliei să o aducă înaintea puterilor interesate, cari să conformeze și să decidă în cauza aceasta.

*

Turburări în Portugalia. La procesiunea din Vinerea Paștilor a fost în Chamusca în Portugalia o ciocnire sângeroasă între clericali și republicani. Ținerea procesiunii a fost oprită din partea autorităților. În contra acestei opreliști vre-o 5000 de locuitori, foarte religioși au intrat cu puterea în biserică și au luat statuiele de lemn ale sfinților și au ținut procesiunea. La intrarea bisericii a explodat o bombă, care însă nu i-a împiedecat pe credincioși de a-și continua procesiunea la alte biserici, pe cari însă autoritățile le închiseseră. Multimea fanatică a spart ușile bisericilor, pe când o grupă de republicani între strigăte pentru republică și despărțirea bisericii de stat, s'a adunat în jurul casei orașului. O a doua bombă a fost aruncată asupra mulțimei din procesiune și o adevărată ploaie de gloanțe de revolvere a căzut asupra ei din ferestrele și ușile caselor dimprejur. Multimea și-a continuat însă drumul și icoanele sfinților, pe cari republicani cu puterea voiau să le răpească, le-a dus îndărăt în biserici și apoi s'a împrăștiat. Vre-o trei sunt morți, iar mai mult de 30 au fost răniți. S'a adus miliție pentru restabilirea ordinii. Autoritățile au început cercetări contra celor vinovați.

Din Bilbao o telegramă anunță, că în Eibarau fost asemenea ciocniri foarte sângeroase între radicali și carliste și poliția orășenească numai cu mare greutate a putut să restabilească ordinea. La aceste ciocniri o perscană a fost împușcată, iar 13 răniți.

Moartea lui Digeo

— Autorul „Fetelor din Păpa Nan”. —

Săracul Digeo!

În gangul strâmt din dosul unei cărciumi, lungit la pământ cu figura acoperită de un ziar, păzit de slaba licărire a unei lumânări de ceară și de un sergent de oraș cam... naiv, doarme cel din urmă somn, lăsat în părăsire, nebăgat în seamă de nimeni — cum era și când trăia.

Mă apropiu sfios de cadavrul regretatului meu prieten și, par-că tot îndoindu-mă dacă sub acea gazetă se află într'adevăr fața lui Digeo, după cum mi-se spusese, ridic ușor foaia. Câte gânduri, câte regrete, câte amărăciuni m'au cuprins când am întâlnit privirea lui stânsă, când am zărit o dără de sânge în zig-zag pe obrajii lui și mai înainte atât de palizi...

Dar numai o clipă, căci o voce brutală m'a făcut să tresar:

— Nu e voe domnule, stai la douăzeci de metri, cum scrie la lege!

Era sergentul de oraș... plătit — vai! — cu șei-zeci de lei pe lună. Nu m'ași fi gândit la biata lui leafă, dacă pereții ce se înălțau drept și neclintiti în toate părțile, lăsând între ei un spațiu foarte strimpt de doi trei coți, nu mi-ar fi refuzat categoric de a se da la o parte spre a-mi înlesni să stau la cei douăzeci de metri (?) ceruți de domnul gardist.

Săracul Georgian!

Sunt silit să-l las și eu singur, căci între el și mine trebuie să fie douăzeci de metri, după ce moartea a pus între noi o lume întregă.

— Cum a murit? — îngân cu voce slabă, retrăgându-mă încet.

— Era beat, domnule!

Simt că mi se ridică sângele în cap, încep să tremur, a-și voi... dar nu, să nu-i tulbur liniștea lui Digeo. Caut să văd cine rostise acele cuvinte. În fața mea se arăta un individ gras, cu o nutră stupidă, despre care am aflat, în urmă, că se numește G. Dinescu, că e croitor și că locuște chiar acolo.

Norocul lui Digeo: „bălbâții cu gura strâmbă”, pe care i-a prins în piesele sale și — au trimis reprezentantul cu lovilura celui din urmă din fa-bulă.

*

Acestea toate s'au petrecut în dosul birului unui negustor de treabă dl Temistocle Teodoru, din strada Academiei, unde mânca Digeo de un răstimp. Erau ceasurile zece seara când am fost eu acolo. Murise cu câteva minute înainte.

Suferea de inimă.

Digeo? Cine era Digeo?

Socotim că nimeni nu ne va pune această întrebare, pentru motivul că — dacă Georgian nu era literat mare — în schimb se bucura de o reputație foarte frumoasă în marele public și era cunoscut de toată lumea.

Am spus că nu era literat mare — și nici nu se pretindea. Piesele lui însă plăceau. Este și aceasta un merit din cele mai de seamă. Imi aduc aminte de cuvintele pe cari mi le spunea astă vară distinsul meu prieten Vasile Toneanu:

— „De câte-ori oi pune Fetele din Păpa Nan am plin. S'a jucat de atâtea ori comedia asta, dar publicul n'o poate uita.”

*

L'am cunoscut pe Georgian cu prilejul reprezentării piesei mele „Un rege Lear al mahalalei”. Venise să mă vadă, într'o seară după spectacol.

Un mărunț, slab, cu ochii mari, frumoși, dar cu fața galbenă și brăzdată de vreme și de nemulțumiri. Avea în ochi și pe buze un zimbet care te descuraja. Buzele mai cu seamă păreau că rostesc în surdina:

— Deșărtăciunea deșărtăciunilor...

*

Lui Digeo i-s'a jucat, pe la 81 îmi pare, la Teatrul Național, o revistă „Cometa”, care s'a reprezentat mai în urmă și la Dacia. A mai scris „Frigurile”, „Criza de Bani”, „Ai noștri”, „Fetele din Păpa Nan” etc.

Era vorba să i-se dea, în curând la Comedia, piesa „Criza de bani”, revăzută de autor în ultimii ani.

Pe Digeo l-a descoperit profesorul său Stefan Velescu — căci, în tinerețe, Georgian a urmat și la „Conservator”.

A fost șef de birou la ministerul de războiu și, acum, era pensionar al acestui minister.

Defunctul fusese însurat, dar se despărțise de soția sa. Nimeni nu știe dacă avea pe cineva. Cu toții l-am văzut în totdeauna singur, dupăcum a și murit.

Avea ceva de artist și de răsărit pensionarul acesta istovit al ministerului de războiu.

Cine va îngriji de înmormântarea lui?

Socotesc că noi, membrii „Societății autorilor dramatici români” — din care Digeo, din modestie de bună seamă, nu făcea parte — s'ar cuveni să nu-l lăsăm în părăsire, să fie înmormântat de administrația Morgei, ca un vagabond căzut în drum.

Oricât i-s'ar tăgădui valoarea, oricât l-ar desprețui unii, Digeo era — cum ar fi zis el — d'ei noștri.

(Viitorul?)

Const. Riulet.

Alegerea de director la „Victoria”

Revenind, în numărul său din urmă, asupra alegerii de director dela marele nostru așezământ financiar „Victoria”, „Revista Economică” scrie următoarele reflexii remarcabile.

„Rareori a făcut o alegere de director la institutele noastre de bani o impresie atât de excelentă în toate cercurile românești ca alegerea dela Arad. Vedem în ea sălășluirea unui spirit, care va fi chemat să-și exercite influința și asupra altor bănci române în ce privește rostul conducătorilor efectivi ai așezămintelor noastre financiare. S'a aflat în fine și la noi românii — pe lângă direcțiunile unor bănci mai mari — un consiliu de direcțiune a unei bănci mari, a băncii celei mai mari după „Albina”, care rupând cu tradiția învechită și lăsând la o parte toate considerațiile de ordin personal, ce de sigur nu a lipsit nici la „Victoria” — a așezat în importantul post de director executiv pe un bărbat vrednic, ieșit din șirul funcționarilor aceluși institut. Prin aceasta alegere direcțiunea „Victoriei” nu numai că a răsplătit munca desinteresată și bogată în roade frumoase de m pătrar de veac a d-lui Raicu, dar a dat totodată și o dovadă vie despre spiritul său înaintat, de înalta sa înțelegere pentru adevăratele interese ale instituției încredințată conducerii lor. Căci cine altul — fire-ar acela investit cu orișice și câte titluri academice și înzestrat cu orișice bunuri materiale — ar putea să ducă înainte cu mai multă vrednicie steagul „Victoriei” pe calea progresului decât acela, care de 25 de ani este crescut cu aceasta instituție, specialistul consumat, care s'a dezvoltat și perfecționat cu ea, cunoaște toate fazele ei de dezvoltare și care este deja de multă vreme, așa zicând, sufletul întregului așezământ. Va trebui să se urmeze astfel și la alte bănci ale noastre alegându-se în fruntea lor specialiști. Tocmai de aceea e de lipsă, că funcționarilor noștri — între cari avem destui cu calități excelente — să li-se deo ocazie să se valideze și în conducerea băncilor noastre. Între ei se vor afla destui, cari se vor impune, așa după cum s'a impus d. Raicu în trecutul „Victoriei”. Dacă s'ar da ocazie funcționarilor noștri să se afirme, n'ai mai vedea, ceea ce am văzut atât de des, că la conducere se imbulzesc oameni neche-mați, adeseori lipsiți total de cunoștințele de specialitate. Este timpul suprem ca și la noi să se valideze odată principiul „fiecare la locul lor” și la conducerea efectivă a așezămintelor noastre financiare să ajungă oameni cu adevărat chemați, oameni de specialitate, de lipsa cărora, azi, har Domnului nu ne mai putem plânge. În trecutul de patruzeci de ani a băncilor noastre s'a format și la noi o pleiadă întreagă de funcționari de bancă, harnici, cu praxă vastă și vederi largi pe terenul afacerilor de bancă, cari pot fi așezați cu deplină încredere în fruntea institutelor noastre de bani.

Doradă sunt acele bănci unde li-s'a dat ocazie să se valideze special ca directori și unde și-au putut valida destoinicia lor cum mai bine nici că se putea. („Timișana“, „Furnica“, „Crișana“ etc.)

Vremea diletantismului la conducerea băncilor noastre a trecut și spiritul timpului, care toate le reformează, reclamă imperios și pe terenul acestor schimbări, cari numai spre binele și prosperitatea băncilor noastre vor fi. Inceputul e deja făcut, deși la foarte puține din băncile noastre. Să urmeze bunul exemplu dat de acestea, și celelalte bănci mari și mici ale noastre. Căci bine va fi!

Poarte adevărat. Iar noi am reprodus această judicioasă apreciere a celor ce vor trebui să se facă pentru conducerea băncilor, fiind ideile sulate de perfect acord cu ceea ce am dori și noi să vedem întrupat. Cât privește apoi în special „Victoria“, ne simțim îndemnați, să remarcăm drept potrivită complectare a ordinii de idei din Revista, încă un moment: promptitatea, lipsită de orice șovăire și fără pic de amânare, cu care s'a rezolvit chestiunea înlocuirii directorului executiv. „Regele e mort — trăiască regele!“ — formula în baza căreia se urma succesiunea, odinioară în Franța. Formula de succesiune absolut necesară și băncilor noastre: în interesul continuității perfecte, al siguranței, al calmului și al solidarității, cum le reclamă necesarmente conducerea băncilor. Și de aceea prindem momentul, ilustrat cu cea mai evidentă pildă, neputând îndeajuns atrage atențiunea tuturor conducătorilor și tuturor conducătorilor institutelor noastre financiare, că anume: nu e de ajuns să ai azi dirigitorul destoinic al băncii, trebuie să te îngrijești de cu bună vreme și de eventualul locuitor și la caz de nevoie suplinitor; iar acestia trebuiesc crescuți!

La noi — poate chiar în lipsa unor conducători pricepuți — e cam înrădăcinat obiceiul, ca partea diriguirei băncii să fie păzită, cum ascunzi taina cu șapte pecete; iar majoritatea funcționarilor de bancă să fie considerată, ca o ordine de roțițe și de șuruburi fără înțelepciune, ca un mecanism numai.

Și e un rău acesta, care — dacă nu-l vom înlătura în chip și fel — se va răzbuna mai repede decât am putea să credem. Nizuința noastră va trebui deci să fie: nu saltarea câtorva și ca cerc de activitate și ca răsplată, până la gradul ca să devină în mod artificial indispensabili, ci creșterea conștiinței și prin urmare sistematică a unei întregi pleiade de oameni specializați în toate ramurile finanțelor, așa ca la spate cu o astfel de gardă de rezervă, pierderea nimănui să nu ne ajungă ca un ce ireparabil și nimenea să nu ne fie indispensabil.

Iar de încheiere, dar tot în legătură cu promptitatea înlocuirii directorului executiv la „Victoria“ — nu putem omite încă o observare.

E un rău, că la prea multe bănci de ale noastre, din considerațiuni și interese mărunte personale, se ține cu din adinsul prea lung interregnumul, când cu înlocuirea principalelor funcțiuni. Nu voim să arătăm cu degetul azi chiar asupra cutărei ori cutărei bănci, una dintre ele mai cu seamă e mare de ajuns, că să o vadă toți, câți vor fi chemați să o vadă.

Și mai cu seamă, că nu credeam, ca

amânarea atât de îndelungată a interregnumului, să se fi făcut din motivul doar, că în vederea crizei financiare, să se cruțe cel puțin cu plata și cu beneficiile directorului!

Așadar: mai multă pricepere și pătrundere a necesităților reale și mai puțină coterie.

Din Croația

Comisariatul. — Linște. — Ordinațiuni. — Ținuta foilor. — O polemică rezervată. — Sfârșitul grevei școlare.

— Dela corespondentul nostru —

Karlovac, 8 aprilie.

În sfârșit Khuen a luat măsurile, pe cari el le-a crezut necesare, ca să poată schimba părerea și sufletul unei țări. Majestatea Sa le-a încuviințat. Rece, ce e drept, dar fapt e, că a dat lui Khuen putere nețărmurită peste Croația.

Lumea de aici lovită greu la început prin vestile răslețe ale ziarelor, a început a se neliniști. Trăgănarea publicării oficiale, însă și îngrădirea jandarmeriei în Capitală a pregătit spiritele pentru noua eră.

Aici e liniște. E liniștea omului rănit adânc în ce are mai scump, ori liniștea pregătitoare de evenimente mari — nu se știe încă...

Dealtcum în fața măsurilor draconice, se impune cea mai mare liniște. Deodată cu publicarea numărului și apelul lui Cuvaj — nu la popor — ci la aparatul administrativ, foaia oficială „Narodne Novine“ aduce trei ordinațiuni ale comisariatului crăiesc.

1. Dreptul tiparului. E oprită tipărirea oricărei foi, broșuri, placat, cari ar face cea mai mică aluzie critică la situația de azi. În vederea acestei hotărâri, orice foaie, două ceasuri înainte de a apărea, trebuie supusă cenzurii. Broșurile 24 de ore. Dacă acum d. comisar polițienesc află un articol vătămător pentru măsurile de azi, foaia nu mai poate apărea fără acel articol — cu coloane deșarte ca până acum, trebuie făcut un alt articol care să se potrivească de minune în locul articolului excepționat. Aceleiași măsuri sunt supuse ori ce vești ori notițe, cari fac aluzie numai la situația de azi.

Ziarul trebuie să apară! Chiar în ceasul al 11-lea de-ar apărea, dar trebuie să apară curat, cetitorii nici să gândească, că doar s'a putut întâmpla ceva, de foaia întârzie.

Răspunderea o poartă redactorul, editorul ori proprietarul. Întâia amendă e 14 zile închisoare și 500 cor. pedeapsă în bani.

2. A doua ordinațiune se ocupă cu dreptul adunărilor.

Orice adunare pe stradă, în loc deschis e oprită. Doar în locale private mai îngăduie cât de cât, dacă înainte de ținerea adunării cu trei zile e avizată poliția și bine înțeles dă permisie.

Invitări însă pe cale ziaristică, ori cu placcate, sunt oprite. Trebuie făcute invitații, acestea cenzurate și apoi adresate celor cari vreau să ia parte.

În fața acestor măsuri lumea tace și a tăcut. La o astfel de liniște însă comisarul regesc nu s'a așteptat. Deaceia declară foaia oficială, că ordinațiunile date nu opresc orice drept de critică: critica obiectivă e permisă.

„Obzor“ — foaie fără de partid — declară că foile croate au fost în curat cu ce le așteaptă. Ori scriu despre politica de acasă, și atunci scriu numai pentru d. comisar polițienesc, ori nu scriu nimic și atunci ajung la același rezultat. Doar în cazul prim trebuie să mai colinde dela Ana la Caiafa.

„Astfel stând lucrurile — sfârșește ziarul — nu-i de lipsă să criticăm obiectiv regimul de azi, căci Croația nu-i singură, face parte din monarhie și for pentru chestia croată nu e numai presa croată, ci parlamentul comun (Pesta) consiliul crăiesc, delegațiile și întreaga presa monarhiei.

Înainte de toate acestor foruri și așa va veni la ordine de zi chestia croată, se va face acolo critică obiectivă și credem, că nu-i va cădea chiar bine „Nar. Nov.“-ei.

Sâmbătă cercul central al studenției croate

a declarat, că după ce studenții eliminați din Vinkovac, înșiși au refuzat să se întoarcă la școală și după ce au primit asigurări, că nu se vor lua contra lor măsuri draconice, după vii discutări au hotărât să se întoarcă în școală, rugând pe toți cei solidari să urmeze acestei hotărâri.

În aceeași zi „Narodne Novine“ publică începerea prelegerilor la 10 a. l. c. și declară, că toți cei ce nu se vor întoarce vor fi eliminați.

In chestiunea internatului universitar

Primum din partea univertăților universitar română următoarea scrisoare, căreia-i facem loc cu plăcere caprinzând pe lângă o descriere mișcătoare a primejdiilor, mai ales de ordin fizic, care amenință tineretul nostru și o indicație folositoare asupra soluțiunii privitoare la localul în care ar fi să se instaleze această instituție și asupra cărții atragem și noi atențiunea celor ce vor avea a se îngriji de dânsa.

Ideia de a înființa un internat al studenților universitari români în Budapesta a fost salutăată în modul cel mai călduros din partea tinerimii.

Noi simțim de mult necesitatea unei instituțiuni de felul acesta, care va fi chemată a ne feri deacum de locuințele murdare ale jidanilor, unde suntem cum numai se poate expuși, atât din punct de vedere igienic, cât și din punctul de vedere moral, și cultural.

În fiecare an vedem prăvălindu-se câte un brad.

Vin tinerii noștri sănătoși și voinici. Cei mai lipsiți dintre noi închiriază sute-rane, locuinți umede nesănătoase, unde-și istovesc tinerețele, mistuindu-se înainte de a ajunge la idealul, pentru care au pornit de acasă. Constituția lor solidă rezistă cât rezistă, dar lipsind și hrana corespunzătoare, urmarea este totdeauna, că cei mai săraci și adesea cei mai meritoși sunt totdeauna repuși de tuberculoză și alte morburii, cari îi fac să-și întrerupă studiul, și le curmă pe urmă și firul vieții, nimicind astfel nădejdea părinților gârboviți, cari rămân apoi fără sprijin cheltuind mult puținul ce l-au avut cu creșterea feciorului.

Cei cari dispun de parale mai multe află locuințe mai bune, dar ajung în contact cu astfel de persoane cari îi conduc la desfrâu, la ruina morală.

Tinerii în capitală peste tot sunt expuși la nenumărate încercări, — și tare să fie acela care poate rezista. Mai toți au s'o pățească câteodată, până ce apoi experiențele neplăcute îi fac mai precauți.

Ideia salutară de-a înființa deci un internat pentru studenți; odată realizată ar pune capăt acestor mizerii pentru totdeauna.

Și s'a scris mult, și-au vorbit mulți despre chestia aceasta. Noi cari dorim atât de mult înființarea acestui internat am urmat toată discuția cu deosebit interes.

S'a desbătut între altele și chestia localului.

Referitor la aceasta îmi iau perinisiunea a atrage modest atențiunea celor chemați în cauză asupra caselor Gojdu. În localitățile Gojdu s'ar putea aranja internatul cu atât mai vârtos că nu sunt prea îndepărtate de centrul orașului, de universitate, clinică, academii etc.

Al. S. Iorga.

† Sever Secula

Ingerul morții a sîmuls una din cele mai albe flori din câmpul românesc, ne-a răpit sufletul candid al lui Sever Secula și desigur a fost mulțumit cu solia ce a trebuit s'o ducă la cer...

Vestea aceasta tristă va înduioșa multe inimi și va găsi răsunset pretutindeni unde poate să străbată lumina tiparului românesc. Decedatul nostru prieten a fost doar pentru toți cunoșcătorii silințelor noastre obștești o imagine clară, plină de făgăduinți, asupra căreia se opreau cele mai frumoase așteptări.

Cu toate că, mai bine de doi ani, nu ne veniau dela el decât vesti ce ne prevesteau cu siguranță din ce în ce mai întristătoare acest sfârșit, prietenii lui, speram cu toții că puterea vârstei lui abia trecute de pragul bărbăției va învinge în cele din urmă îndârjirea boalei de care a pătimit. Speranțele noastre, durere, sunt strivite acum și adânc cutremurați ne oprim în fața gleei proaspete, care ne spune azi, în graiul tainelor eterne, nepătrunsul înțeles al aripilor frânte prea curând.

Sever Secula, în viața lui scurtă și atât de sbuciumată, a știut să ilustreze cu frumoasele lui calități câteva din cele mai grele terene de muncă ale noastre. A fost profesor, a fost publicist și a fost preot. Ca profesor s'a impus prin vorbele lui alese, pregătiri literare și istorice — și elevii lui dela seminarul diecezan din Arad, unde a răspândit el dragostea pentru comorile limbii românești, n'au avut poate niciodată un profesor mai iubit și mai stimat. Ca publicist a colaborat la toate revistele noastre din Ardeal cu pagini bine apreciate de publicul nostru cititor și a făcut parte într-o vreme din redacția ziarului „Tribuna” unde s'a dovedit un propagandist cald și convins al tuturor acțiunilor și aspirațiilor românești. Ca preot, atât prin înfățișarea lui de-o blândete evanghelică, cât și prin virtuțile sale de-o rară strălucire a fost una din cele mai armonice figuri ale clerului nostru.

Rar om, despre care cronicarul vremilor noastre ar putea să scrie în culori atât de simpatice ca despre acest om al cinstei și bunătății intrupate. Insașirile lui captivate se resfrâng din fiecare pagină, a cărților în care și-a închis o parte prea neînsemnată a muncii lui literare. Dintre lucrările lui literare amintim la acest loc biografia lui *Moise Nicoară*, comedia *Telegrama* și un volum de schițe și nuvele, din care o bună parte s'a publicat în revistele noastre literare. Cele mai luminoase frânturi ale sufletului său bogat sunt risipite în coloanele *Tribunii* și *Tribunii Poporului*, în o serie întreagă de articole și foiletoane.

Sufful geros al unei boale neiertătoare i-a scuturat însă curând petalele atâtor daruri frumoase și a distrus cu cruzime perspectiva unei vieți rodnice ce s'a anunțat atât de frumos. A murit la Sibiu, în Dumineca Paștilor, în brațele mult încercatei lui mame, dna Iudita Secula, fosta directoră a școlii noastre de fete din Arad.

Sădim în glia rece ce-l acopere de-acum floarea albă a ghiocelului, floarea albă și nefericită pe care atât de mult a iubit-o

în viață... Poate fiindcă glasul tainic al desertăciunii eterne i-a șoptit de mult înțelesul acestui simbol înduioșetor...

Dela congresul socialistilor

Chestiuni cari trebuie să ne intereseze și pe noi.

De nețagăduit: cel mai bine organizat partid politic din țară e al social-democraților. Partidul proletarilor, trăitori din agoniseala brațelor, are un ziar „Népszava”, care se desface și se citește în zeci de mii de exemplare; are o revistă „Szocializmus”, răspândită în mii și mii de exemplare; are alte foi și săptămânale în toate limbile popoarelor țării; are organe de agitație și de organizație; face școală pentru analfabeți și ține cursuri științifice, sociale, economice și politice pentru adulți, cu un cuvânt partid care trăiește, progresează și se întărește și de care se ține și azi și se va ține mâine și mai mult seamă.

Duminecă, în ziua primă a paștilor și-a început ținerea congresului anual în Budapesta. Durază încă.

*

Ar fi multe, cele ce le-am putea utiliza și noi, din felul cum își face muncitorimea politica și regretăm, că nuputem spicui mai pe larg în bogatul material, ce ni-l ofere desbaterile congresului. Vom remarca însă momente, cari ne privesc de-a drăptul:

Referentul asupra organizației partidului, anunță, că începând cu prima maiu, foile românești ale partidului, actualele bilunare „Adevărul” și „Glasul poporului”, cari apar în Budapesta se vor contopi, prefăcându-se în săptămânală, motivându-se că românii deși dau în raport puțină muncitorime compactă de fabrică, totuși sporind din zi în zi numărul celor ce caută lucru și la poporul nostru, în lipsa lor de cultură și de orientare și de organizație și cu exigențele lor de traiu și spirituale, formează acești muncitori români un început de primejdie depresionând prețurile muncii.

Intru cât această nouă săptămânală va contribui la ridicarea nivelului cultural și al exigențelor de traiu, condițiuni prime pentru progres — vom vedea.

Tot în cadrele discuției asupra organizației partidului s'a adresat din partea unui vorbitor și un atac împotriva partidelor naționalităților, că anume: partidul naționalităților a făcut în cursul anului trecut numai politică de bancă și se cere ca această politică să fie sbiciuită, demascată și persecutată din partea presei socialiste.

Vorbitorului nu i-s'a dat răspuns în punctul acesta din partea oficialității partidului.

Dar e semnificativ și poate figura, ca și un punct de acuzație adusă din partea noastră partidului socialdemocrat faptul, că pe cât ia aparența minime a unei scapulozități și temeinicii în tratarea chestiunilor politice și economice, conducerea partidului socialdemocrat și pe cât accentuiază — nu imparțialitatea — ci supraplătirea peste politica „îngustă” a partidelor naționaliste — pe atât ni se pare, că politica socialdemocrației, dela noi din țară, nu e lipsită de o bună doză de microbi sovini maghiari.

Altfel nu putem înțelege cum, în comparație cu politica partidului Iusthist, aliat azi social-democraților, ni se face mai ales nouă românilor cap de acuzație, că am fi neglijat lupta democratică, când mai cu seamă anul trecut, noi, am dus ca partid, una dintre cele mai impozante lupte pentru sufragiul universal și de bună seamă în concepția lui și mai largă și mai universală decât partidul Iusthist, ori decât chiar partidul socialdemocrat, care după cum noi suntem din izvor sigur informați, nu s'or știi, să facă un compromis, primind corectivul „cunoașterii limbei maghiare în scris și citit”.

E apoi un al treilea moment, care o să ne intereseze.

Programul agrar al social-democrației dela noi. Încă congresul anului trecut încredințase o comisiune cu studierea și formularea unui program de politică agrară și a organizării proletarilor muncitori de pământ. Iar cum la noi românii, fiind vorba că ne avem și noi proletarii noștri, dintre muncitorii pământului ni se recrutează cei mai mulți și e un punct care ne privește.

Referentul comisiunii anunță, că programul ca atare încă nu a putut fi fixat, dar s'a adunat

material vast și bogat. Nu insistăm dar nici noi mai amănunțit asupra acestui punct. Vom reveni însă în legătură cu mișcarea cooperativă, ce se agită mai viu de o vreme încoace și la noi și o să ne facem reflexiunile pe de-a întregul.

E o chestiune de mare interes.

Știri politice din Viena.

Dificultăți în parlamentul austriac. — Dispoziția posomorită de sf. Paști.

O privire asupra situației din parlamentul austriac, arată îndestul, că prim-ministrul contele Stürgkli nu are nici un motiv, ca să privească cu o deosebită încredere în viitor. Reformele militare, despre cari s'a crezut că și în parlamentul austriac vor trece foarte greu, probabil nu vor întâmpina mari dificultăți, pentru că și acele partide, despre cari se credea, că nu vor lua o atitudine pretinoasă față de chestiile militare, s'au convins despre necesitatea dezvoltării armatei noastre rămasă îndărăpt. Din partea aceasta prin urmare guvernul nu este amenințat de nici un pericol. Acum însă în urma dezvoltării întâmplărilor din Ungaria, reprezentanții poporului austriac deocamdată sunt absolvați de datorința de a se ocupa cu legea militară, căci de bună seamă va să mulțumească și contingentul de până acum de recruți, și a cărui votare nu va întâmpina nici o dificultate.

Mai neplăcut și mai incomod în întreaga situația parlamentului este nesiguranța că oare ce se va întâmpla după vacanțele de sf. Paști. La sfârșitul lunii acesteia din provizoriul bugetar votat pe 6 luni 2/3 părți vor fi consumate, fără de a se arăta vre-o perspectivă că se va rezolva proiectul de buget pe întreg anul. Comisia bugetară dupăcum este situația va putea începe cu desbaterile detaliate a proiectului numai, după ce va fi primit proiectul de lege pentru redicarea unei facultăți italiene. Asupra acestei chestii se va decide însă numai după ce vor avea un rezultat tratativele cu privire la locul, unde să se redice facultatea. Când se va ajunge la aceasta, deocamdată nu se poate spune și până atunci convocarea comisiei bugetare nu este posibilă.

Una dintre cele mai însemnate chestii ale parlamentului nu numai cu considerare la starea slabă financiară a statului, ci și considerând deficitul, cari se arată în bugetele mai multor provincii, ar fi reformarea cât mai curând a legii de impozite. Dar se pare că parlamentul tot atât de puțin voiește să înceapă cu proiectele de impozite, cât de puțin a voit să se ocupe cu proiectele înaintate la timpul său de ministrul comun de finanțe de acum dr. Bilinski.

Toate aceste chestii pentru rezolvirea lor condiționează existența unei majorități de lucru, puternice și la orice caz de încredere, care însă până acum în parlament nu există. Și aceasta nu va fi până când nu se va face o înțelegere germano-cehă, pentru că numai prin aceasta se va putea pune baza unei constelațiuni a partidelor, în care germanii ar putea să steie laolaltă cu cehii. Chestia canalizării, pentru care s'a angajat atât de mult clubul polonilor va cauza încă multe faze de criză în parlament și pentru aceea un aceia drept, cari sunt de părerea că în sesiunea până la vară a Reichsratului va fi un șir întreg de diferite incidente penibile, poate chiar remanieri în cabinet, dar foarte puțină lucrare pozitivă. Foarte natural, că întreagă situația politică, situația din Ungaria care se prezintă prin un mare semn de întrebare, au contribuit foarte mult la influințarea pesimistă a spiritelor. De aci apoi ușor de explicat tonul serios în care a fost scrise articolele de sf. Paști a celor mai multe ziare.

Viena, 9 aprilie.

Austriacus.

DR IOAN BLIDARIU
MEDIC UNIV.

și-a început praxa medicală în
LUGOJ, (Palatul „POPORUL”)

Consultațiuni dela 8—10 a. m. și 3—4 p. m.

Potopul din Maramureș și Sătmar.

Nu a trecut bine anul de când o groaznică furtună împreunată cu rupere de nori a adus la sărăcie și mizerie unul din cele mai bogate ținuturi românești; e vorba de potopul din anul trecut din Banat, în urma căruia vre-o câteva sute de familii românești au rămas fără de adăpost scăpându-și numai viața. Acum din nou din altă parte a țării, din Maramureș și Sătmar vin asemenea vești triste. Comunele Vișău-de-sus, Brezna sunt pline de vaietele oamenilor cari își plâng avutul și pe ai lor, despre care nu știu, că mai sunt oare în viață sau dacă nu și-au aflat mormântul în puhoiul murdar de ape. Din odaia bine încălzită, nici nu ne putem da bine seama despre grozăvia potopului îndepărtat, unde oamenii de prin podul caselor observând îngroziți creșterea apelor, așteaptă ca să-i mântuiască cineva din halul în care se află, cel puțin cu viață.

Lucrul cel mai groaznic în toată nenorocirea este că aceste catastrofe să prevadă și cu toate acestea nu să face nimic pentru înlăturarea lor. În tot anul să iau sume foarte considerabile pentru regularea râurilor din budgetul Ungariei, și cu toate acestea ne este dat să vedem că partea cea mai mare din comunele — mai ales românești, — situate la malurile râurilor numai din întâmplare nu sunt inundate. Guvernele maghiare în loc ca să-și bată capul, pe care nobil maghiar scăpătat să-l mântuiască de perire, cumpărându-i bunurile încărcate de datorii pentru scopuri de colonizare, cu mult mai mare serviciu ar face acestei țări, dacă ar griji ca nenorocirii de felul acesta să nu mai poată avea loc. În loc ca să sape canale mai mult de comunicație pe pusta ungurească să caute a regula cursul râurilor de munte spre a mântui avutul multor comune.

Știrile din fața locului sunt următoarele:

Sighet. Curentul râului Vișău a inundat partea cea mai mare a comunei Vișău-de-sus. Grădinele, câmpăturile și casele situate mai la șes sunt toate sub apă. Toate podurile sunt nimicite, parte luată de apă, parte stricate. Podul de fier ce acum să vadește a fost luat de apă. Intreaga vale dintre comunele Petrova, Borșa, Valea-Vișăului până la Vișău-de-sus sunt inundate. Ninge și plouă mereu.

Sătmar. În întreg comitatul plouă mai bine de o săptămână. Someșul a eșit din alvia sa inundând toate comunele de pe marginea râului. Comuna Siner(?) a suferit mai mult. Din 350 case inundate 50 s'au surpat. — (T—n.)

Biblioteca populară a „Asociațiunei”

Între fapăturile pe cari „Asociațiunea” le săvârșește pentru cultura poporului român, „biblioteca populară” este una dintre cele mai ducătoare la scop.

Prin editarea și răspândirea acestei biblioteci, în masele largi ale poporului român, numărul membrilor ajutători, s'au înmulțit în mod înbucurător. Și, în viitor, prin desvoltarea gustului de cetit, îndulcindu-se și țăraniile noștri din roadele acestui focalar dătător de lumină, se vor deda și ei a sprijini „Asociațiunea” cu mai multă căldură. În felul acesta, numărul membrilor ajutători se va înmulți din an în an tot mai mult.

Deplina isbândă a acestei cauze, atârnă în mare parte dela conducătorii naturali ai poporului. Precum în trecut, așa și în viitor, preoții, învățătorii și ceilalți fruntași, credem că vor fi totdeauna la înălțimea chemării lor. Indemnând poporul să sprijinească „Asociațiunea”.

Din motive neatârnoare de redacțiunea „bibliotecei populare” Nrii 12 și 13 din a. c. s'au expedit cu o întârziere oarecare. Întârzierea aceasta neprevăzută, nu trebuie însă să descurajeze pe nimeni. În viitor se va nizuși ca expedirea să se facă cât mai regulat și la timp și nici un membru nu va rămânea păgubit.

Când scriem aceste rânduri, aproape 8000 de membri ajutători au deja două cărți și anume: Nrul 12, pe Ianuarie, cu frumoasa povestire a lui Ercule, care a săvârșit cele douăsprezece fapte mari. Povestirea aceasta e scrisă din istoria Grecilor, de P. Ispirescu. Ea ne arată o mulțime de credințe păgâne, dar totodată putem scoate din ea, multe și frumoase învățături pentru viața noastră mult cercată.

Cartea Nr. 13, „Cum să trăim”, e scrisă de d. Dr. A. Dobrescu. Cartea aceasta este un adevărat mângăritor de mare preț pentru țăraniile noștri români. Ea n'ar trebui să lipsească din nici o casă românească. E scrisă pe înțelesul tuturor, cu multă cunoștință de cauză și cu adevărată iubire pentru țărănul român. Ea ne spune, ce să mâncăm, cum să pregătim mâncările în zile de dulce și în zile de post. Ne vorbește despre primăjdia beutarilor spirituoase și ne spune cum să ne ferim de această otravă. Urmașii-le, iubitorii cetitori, căci bun și sfânt lucru veți îndeplini pentru bună starea și fericirea neamului nostru românesc.

Domnii colecțanți, cari n'au înapoiat încă listele de abonament, sunt rugați a le trimite la biroul „Asociațiunei” cât mai îngrabă, pentru ca să se poată face expedirea cărților apărute, precum și Nr. 14, care încă a eșit de sub tipar.

Războiul italo-turc

Puterile au decis, ca să facă demersuri pe lângă poarta otomană, pentru a ști, supt ce condiții ar fi Turcia aplicată a intra în tratative de pace cu Italia.

În forma aceasta știrea de mai sus nu ar avea nici o importanță deosebită, însă privind lucrurile mai adânc, trebuie să observăm un lucru și anume, că nu Turcia cere începerea tratativilor, dar nici puterile, — cari, cât timp pacea în Balcani nu e turburată, n'au nici un interes, ca să se încheie pacea, — ci Italia singură.

Milioanele spesate până acum fără nici un rezultat de Italia au făcut-o a recunoaște, că cucerirea Tripolitaniei nu e o simplă „escursiune”, cuvânt folosit de presa italiană la începutul războiului.

Că Italia cere începerea tratativilor se vede și din faptul, că puterile numai în urma stăruinței ministrului de externe al Rusiei au ordonat ambasadorilor lor din Constantinopol ca să facă în comun demersurile din chestie. Iar dacă luăm în considerare și relațiile foarte amicabile ale Rusiei față de Italia din timpul ultim, putem ușor înțelege, că Italia și nu Turcia stăruie pentru începerea tratativilor de pace.

Pentru pace.

Paris. — *Marile puteri au hotărât definitiv a sonda la Constantinopol, sub ce condiții ar fi aplicată Turcia a intra în tratative de pace cu Italia. Inițiatorul planului acestuia este ministrul de externe al Rusiei. Ambasadorul Rusiei la Constantinopol, Giers, care de prezent să află la Petersburg va pleca în curând la Constantinopol, unde în comun cu ambasadorii celorlalte mari puteri vor începe a scruta părerea guvernului otoman cu privire la începerea tratativilor de pace. Se vorbește, că guvernul otoman stă încă tot pe punctul acela de vedere, că condiția primă pentru începerea tratativilor de pace este revocarea decretului de anezare.*

Flota italiană

Roma. — Amiralul *Faravelli*, comandantul

suprem al flotei italiene din cauza sănătății a fost în urma cererii sale absolvat de postul său. Urmășul său va fi amiralul *Viale*, iar în postul dănsului va fi numit amiralul *D'Aste Stella*.

De pe câmpul de luptă.

Tripolis. — Agenția Stefani anunță că în noaptea dinspre 6-lea și 7-lea inamicul prin un detașament de 200 soldați, partea cea mai mare arabi, au atacat întăriturile cele noi. Italienii însă cu focuri de pușcă i-au alungat. Mai târziu s'a observat o vie mișcare în tabăra turcească și pe la ceasul unsprezece turcii au atacat din nou pozițiunile italienilor, însă după o luptă de un sfert de ceas au fost siliți a se retrage cu pierderi considerabile.

Constantinopol. — În 30-lea martie și 1 aprilie în jurul *Tobrucului* au fost mai multe ciocniri între turci și italieni, din cari turcii au eșit învingători, ocupând șanțurile de apărare ale italienilor, unde au lăsat ca garnizoană 50 soldați. Trei batalioane de italieni, ajutați de artileria de câmp și de vasele de război au voit a recuceri aceste șanțuri. Garnizoana turcească primind un ajutor de încă cinci sute soldați au respins pe italieni cu pierderi mari. Turcii nu au avut nici un mort. Treizeci italieni au rămas morți pe câmpul de luptă, și a de răniți pe cari italieni iau cules de pe câmpul de luptă.

Roma. — Italienii neagă că în luptele din jurul *Tobrucului* ar fi suferit înfrângere. În toate luptele din 1-lea aprilie încoace turcii au fost siliți a se retrage cu pierderi mari.

Milano. — Corespondentul din Tripolitania al ziarului „Avanti” scrie, că soldații din cursul anului 1888 sunt foarte deprimați, ordinele le execută foarte neglijent, ba chiar demonstrativ scriu pe palmieri și zidurile cetății „Contingentul din 1888 voiește să meargă acasă”.

Sarajevo. — *Mohamedanii din Bosnia și Herțegovina au colectat 250.000 cor. pentru soldații turci și arabii cari luptă în Tripolitania.* (T—n.)

Loc deschis

(Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, redacțiunea nu primește răspunderea).

D-sale d-lui

Dr. Mihai Gropșian

avocat, deputat sinodal eparh. ales în Oravița.

În afacerea de onoare iscată, între d-voastre și d. dr. Liviu Cigărean avocat în loc, în urma „Scrisorii deschise” apărută în n-rul 60 din 14/27 martie a. c. la care scrisoare ai dat „Răspuns d-lui dr. Liviu Cigărean în n-rul 65 din 20 martie (2 aprilie) a. c. tot al acestei foi, noi subscrișii ca încredințării d-tale, punându-ne în pertractare cu domnii dr. Nicolae Hubian și Emil Persecă ca încredințării d-lui dr. Liviu Cigărean, vă comunicăm următoarele:

1. Nu am putut să primim propunerea și punctul de vedere al încredințării d-lui dr. Liviu Cigărean, ca să pertractăm numai asupra „Răspunsului dat d-lui dr. Liviu Cigărean” din partea d-voastre, pe motivul adus din partea domniilor lor, că dreptul d-voastre ar fi încetat a cere satisfacție respective lămuriri asupra „Scrisorii deschise”, fiindcă nu ați făcut-o aceasta în decurs de 24 ore dela apariție și deci ar fi prescris acest drept al d-voastre; pentrucă după părerea noastră și după firea logică „Răspunsul” d-voastre a putut urma numai la întrebarea pusă în „Scrisoarea deschisă” adresată din partea d-lui dr. Liviu Cigărean; dar, caai cu seamă fiindcă și cu dovezi justificatoare ne-am convins că n-rul 60 din 14/27 martie al „Românului” în care a apărut „Scrisoarea deschisă” nu l-ai putut ceti decât cel mult în 28 martie s' n. și tot în aceeași zi — dupăcum ai și dovedit, — ai trimis și „Răspunsul”. Că de ce acest „Răspuns d-lui dr. Liviu Cigărean” a apărut de abia în n-rul 65 din 20 martie (2 aprilie) a. c. al „Românului” nu este a se atribui vroniei neglijente, și la aceasta ar putea să răspundă redacția foi „Românului”.

2. Constatăm, că ai declarat, că întrucât este de lipsă, nu te detragi a da satisfacție chiar și cu arme, dar noi din partea noastră nici din conținutul „Scrisorii deschise” a d-lui dr. Liviu Cigărean, precum nici din „Răspunsul” d-voastră dat dlui dr. Liviu Cigărean, nu am putut afla astfel de vorbe jignitoare, cari să pretindă o retragere sau o cerere de scuză a expresiunilor întrebuintate; cu atât mai vărtos nu am aflat, cu cât și din enunțatiunile d-lui dr. Nicolae Hubian și Emil Persecă am putut constata, că „Scrisoarea deschisă” a d-lui Liviu Cigărean nu a avut intențiunea a aduce vre-o vătămare a persoanei d-voastră, precum tot așa și din partea d-voastră expresiunile: „E minciună sfruntată, că eu sau cu știrea mea altul ar fi angajat „români guvernamentali” sau vre-un for san putere administrativă, ca să mă scoată pe mine deputat sinodal eparh. față de d. Nedelcu” — nu au fost la adresa d-lui dr. Liviu Cigărean, ci mai mult la adresa opiniei publice.

Deci dupăcum din firea lucrurilor „Scrisoarea deschisă” a dlui dr. Liviu Cigărean a sunat mai mult publicității, decât ad personam d-voastră; tot astfel și răspunsul d-voastră dat dlui dr. Liviu Cigărean, a fost dat mai mult pentru orientarea publicului mare, fără intențiunea de a atinge cătuș de puțin onoarea personală a d-lui dr. Liviu Cigărean și deci expresiunile: „E minciună sfruntată etc.” să refer la aceia, cari de fapt; în mod clandestin lățesc și susțin această bănuială, pe care orice bărbat integru și cu poziție publică, trebuia să o respingă în mod hotărît.

3. Din cele premise deci, noi nu am putut afla baza vătămării personale reciproce, și prin urmare nu aflăm de necesară nici o cerere de scuză nici o dare de satisfacție cu armele, și prin această declarăm din partea noastră afacerea de încheiată.

Primiți... etc.

Oravița, la 4 aprilie 1912.

Ioan Perian.

dr. Petru Stoina.

Din conformarea scrisorilor d-lor mandatarî, se constată, că eu am fost gata a da satisfacția cu arma, dar partea contrară nu a voit, ba categorice au denegat să îmi dea mie satisfacție pentru scrisoarea sa deschisă, acățându-se de un neadevăr, că eu nu aș fi cerut-o în 24 ore; recipiul poștal alăturat pus la dispoziția on. redacțiunii pe carea o rog să constateze, dovedește, că răspunsul meu deja în 29 martie s'a expedit spre publicare, iar epistola deschisă apărută în 27 martie în Arad, numai în 26 martie am putut-o ceti în Oravița.

Deci nu a fost motiv să îmi denege mie satisfacția. Oare nu se evaluează de sine singură procedura aceasta? Frunzărească puțin codul proced. civ. Chestia a fost simplă: ori a conținut epistola deschisă vătămare pentru mine s'au nu? La răspunsul ăsta se conforma și al meu, și se da satisfacție locală, s'au se făcea duel, de care eu în față cu d. Cigărean, nu am motiv să mă tem. Am făcut eu și de astea.

Rog on. public, care mă cunoaște și pe mine și pe d. Cigărean, să fie în urma celor cetite și auzite judecător drept. Eu, din partemi nu evaluez procedura acestui individ după cum ar merita și care se amestecă unde nu-i ferbe oala, ci zice: că sunt prea bucuos, că m'am scăpat de societatea acestui domn, care, cândva se va căi, de cele ce le face acum.

Oravița, la 8 aprilie 1912.

Mihai Gropșian.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Aprilie n. 1912.

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, vânt și frig; în multe părți ploii sau zăpadă

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, vânt, frig, în multe părți ploii.

Temperatura la amiazi a fost de 5,5 cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'60
„ „ maiu	„ 11'61
„ „ octomvrie	„ 10'92
Secară pe aprilie	„ 10.34
„ „ octomvrie	„ 8.91
Cucuruz pe maiu	„ 8'93
Cucuruz pe iulie	„ 8'89
Ovăs pe aprilie	„ 9'85
„ „ octomvrie	„ 8'59

Sindicatul presei din România. Mari serbări pentru fondul „Palatului Presei”. — Invitarea ziariștilor români din Ungaria.

Zilele trecute a avut loc o întrunire a membrilor sindicatului ziariștilor din România, în cursul căreia s'au ocupat de organizarea sărbătorilor publice în scop de a strânge fonduri pentru construirea „Palatului Presei”.

Reuniunea a fost prezidată de d. Ioan Procopiu. Adunarea a admis proiectul de organizare pentru zilele de 11, 12 și 13 mai a sărbătorilor, care vor avea loc în „Parcul Carol”.

O delegație compusă din dd. Petre G. Ciorăneanu și George Ranetti a fost însărcinată de a interveni pe lângă d. Ion Lahovary, ministrul agriculturii și al domeniilor pentru a cere să se puie la dispoziția sindicatului parcul.

Demersuri analoge se vor face și pe lângă d. B. Delavrancea, ministru al lucrărilor publice, pentru a acorda persoanelor din provincie, care ar veni să vadă aceste sărbări o reducere la Căile Ferate Române. Comisiunea însărcinată a se ocupa de organizarea acestor sărbători se compune din dd. Ch. Lahovary, C. Dimătescu, Al. Hodoș, George Ranetti, A. Ranetti și Petre Ciorăneanu.

La aceste serbări vor fi invitați și reprezentanți ai presei române de dincoace de Carpați.

Este vorba să se organizeze cu aceasta ocazie și un congres al ziariștilor români.

— Dăruiți pentru „Fondul ziariștilor români din Ungaria”.

Orice sumă să se trimeată la banca „Ardeleană” din Orăștie.

Escursionisții români din Brașov. După cele ce ni se scriu „caravana” d-lui profesor dr. Iosif Blaga a ajuns cu bine în Venetia unde a petrecut zilele de mercuri și joi din Vinerea Patimilor, cercetând muzeele, bisericile, galeriile și frumusețile ei toate. Zilele de vineri și sâmbătă, apoi au fost ale Florenței, unde au fost cercetate palatele Patti și Ufficii, cu vestitele galerii.

În ajunul Paștilor au pornit spre Roma — toți sănătoși.

Dl Sp. Dimian, sublocotenent în regimentul 37 de infanterie la Viena, fiul dlui proprietar Dimian din Brețcu, în Treiscaune, a făcut cu succes excelent primul examen de primire în școala de război a armatei austro-ungare și a fost avizat a se prezenta în septembrie la a doua probă. Prin această intrarea sa în școala de război e aproape sigură. Căci la examenul al doilea abea va mai fi refuzat cineva din cei 110 candidați, dupăce acum s'a făcut selecțiunea radicală: din 350 candidați numai 150 au fost admiși la examenul II. de primire.

E știut faptul regretabil că numărul românilor în statul major e tot mai neînsemnat în raport cu importanța și hărnicia neamului nostru. Cu atât mai mult ne bucurăm de succesul acestui brav ofițer, îl felicităm și îi dorim succes. (N.)

Dela „Casina română” din Cluj. Primii următoarele: Membrii, sprijinitorii și binevoitorii „Casinei române” din Cluj sunt rugați pe această cale a participa la adunarea generală extraordinară ce se va ținea în 14 I. c. la 3 ore d. a. în locul Casinei române (Unio 12) pentru desbaterea unor afaceri interne. Pentru comitet dr. Aurel Isacu director, dr. Octavian Rusu secretar.

Invențiile românească. „Politische Correspondenz” din Viena află că locotentul român Coandă a inventat un aparat pentru lansarea torpilor din înălțimea acroplanelor, care este de cea mai mare utilitate din punct de vedere militar.

Acest aparat a fost experimentat în 24 martie pe câmpul de tir din Châlons, și experiențele au dat rezultate excelente. Este interesant de a re-leva că „Politische Correspondenz” îl denuștră pe tinărul inventator de francez, iar un jurnal din Paris îl declara zilele trecut de spaniol.

Diracțiunea „Solidarității” — precum suntem informați — este convocată la o ședință plenară pe joi, 11 cur., pentru discutarea mai multor chestiuni importante de actualitate.

Datele sărbătorilor pentru inaugurarea statuei dela Iași. Sărbările inaugurării monumentului lui Cuză-Vodă dela Iași, au fost fixate definitiv la 3, 4, 5 și 6 mai viitor.

Comitetul central al „Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor” face actualmente demersuri pe lângă Primăria din Iași pentru a da acestor serbări o mare dezvoltare. Toate secțiile Ligii vor fi invitate a lua parte, precum și reprezentanții autorităților și a comunelor din toată țara. Un mare număr de români din Ungaria vor lua parte.

Diracțiunea Căilor Ferate va admite o reducere de 75% asupra prețului. Programul definitiv va fi stabilit și publicat foarte curând...

Necrolog. Primii următorul anunț funebru: Florica Pența născ. Popescu după lungi suferințe a trecut la cele eterne joi în 28 martie c. st. n. în cetate de 38 ani și al 19-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești se vor depune epavecivică ohihnă duminică în 31 martie c. st. n. la 11 ore a. m. în cimitirul gr.-or. din Comorănești. Lucreția Șielovan născ. Popescu, Cornelia și Valeria Popescu, nepoate, Gheorghe Pența, sot, Demian Popescu frate, Petru, Avram, Nicolae, Iliu, Dimitrie Pența, văd. Maria Bujiganu născ. Pența cumnați și cumnate.

„Cobzarul” operă de Elena Văcărescu, muzica de doamna Ferrari.

Acțiunea acestei piese care a avut un succes nemăsurat pe scena operii mari din Paris unde conținutul reprezentată, se petrece în România la țară. Iată, după „Le Figaro”, o schiță a cuprinsului:

E dimineața unei zile de vară, pe vremea secerișului satul are aspect de sărbătoare, dar o tristă pentru absența lui Stan, cobzarul frumos a cărui artă fermecătoare e dăino duioasă încănta secerișorii. Stan a plecat. În un moment de desmerdare aprins de iubire pentru o țigană frumoasă, Stan a lăsat pe ibovnică sa Ioana și această a fost silită a se mărită după Pradea crâșmarului, care îi face zile amare. Deodată se aud strigăte de bucurie Stan cel frumos și iubit s'a reîntors.

Iată-l iarăși în sat. Ioana uită cum a fost păcălită iartă necredința lui Stan și îi cade în brațe. Țiganca însă îl urmărește, ea denunță lui Pradea iubirea celor doi, și îi spune lui Stan ce-l așteaptă din partea crâșmarului în furia, îl întârîtă și îl îndărăște până ce cobzarul turbe de mânie îi înfig pumnalul în piept. Se prinde știrea com. Pradea e cel dintâi care râde cu ură de cobzarul ucis. Stan suportă știindu-se vinovat. Iar Ioana se război pentru el, apucă pumnalul sângerat de rana țigăncei și îl izbește în Pradea. Acesta cade, iar cei doi amani junși în crimă așteaptă resignați rușinea și pedeapsa ce va avea să ia locul fericitei ce li-a suris odată.

Doamna Ferrari a aplicat în muzică multe melodii populare românești. Scena dela țară cu dansul e un exemplu grațios al acestui împrumut chiar și acolo unde temele sunt de invențiunea sa, ele proced din game și meluri proprii muzicii naționale române. Prin această câștigă o perfectă unitate de stil, cu un pitoresc original și astfel are farmec extraordinar.

Dna Ferrari, dela care avem mai multe lucrări muzicale foarte apreciate, ne-a îmbogățit cu o parțiu nouă, plină de viață, tragică, dureroasă și delicioasă lărată.

În „Cobzarul” decorul e dela început până la sfârșit același splendid de lămină și de culoare și admirabil privit a servi de cadru demn pentru originalitatea și bogăția costumelor. — acestea lucrate în ateliere naționale la București.

Elena Văcărescu a ales și în altele dintre lucrările sale, foarte cetite și apreciate în Franța, acțiuni care pătec în cele mai frumoase locuri din Țară și a despărțit astfel mult interes și multe simpatii pentru România țărăneasă.

Dr. RÓTH KÁLMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosulțațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.

Consulțațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

Mașina de scris și suveranii Europei. O revistă engleză dă următoarele amănunte asupra acestei chestiuni:

Regele și regina Angliei se servesc de mașina cu o dexteritate care poate fi invidiată de multe dactilografe. Regele Greciei consideră dactilografia ca o ocupație foarte plăcută. Are o plăcere deosebită în ași scrie corespondența singur.

Principesa Christina de Holstein născută Elena de Marea Britanie și Olanda, care prezidă o mulțime de opere de binefacere își scrie toată corespondența singură cu mașina de scris. Un mare admirator al dactilografiei este și Wilhelm al II-lea.

Dreptul de vot al femeilor în Anglia. Înainte cu două săptămâni în parlamentul din Anglia s'a înaintat un proiect de lege despre dreptul de vot al femeilor. Acest proiect însă în urma discursului ministrului-președinte a fost răspuns. Acum însă deputatul Arthur Henderson a înaintat un alt proiect de lege a cărui primul punct este: „Fieștecare supus englez fie bărbat sau femeie, fie însurat respective măritată, îndată ce trece de 21 ani are drept de vot, excepționându-se însă aceia cari au comis vre-un delict din cele înșirate în punctul următor.

Femeile engleze așteaptă cu un deosebit interes soarta acestui proiect, care — după dănsule ar fi apt a sana nedreptatea comisă din partea bărbaților de secole încoaci.

O întâmplare a lui Dikens. Marele romanțier englez al cărui centenar s'a sărbătorit anul acesta a fost într'un voiaj făcut la Paris în 1874 eroul următoarei întâmplări:

Eșa dela gară când un trecător grăbit îl impinse ușurel. Trecătorul s'a scuzat gentil ridicând până și bastonul romanțierului, care în urma zguduirii căzuse la pământ. Apoi gentlemanul o șterse frumușel.

Dikens nu a dat nici o importanță acestui lucru, dar peste câteva minute a avut deosebită neplăcere de a constata că portofoliul său care cuprindea numeroase bancnote dispăruse din buzunarul redingotei sale. Nici o îndoaială că Dikens fusese „operat” de un pungaș de buzunare. Din fericire câțiva amici îl ajutară ca să nu sufere. Dar peste trei zile care nu fu mirarea sa când primi dela poștă, la hotelul unde rămăsese, un mare plie recomandat în care se găsea portofoliul său intact cu acest scurt biliet:

„Dlui Clarhes Dikens suvenir și... remușcări dela unul din compatrioții și admiratorii săi”.

Pericolul mormonismului în Anglia. În Statele-Unite se află o sectă, care profesază în primul rând polygamia și formează un stat așa numit al mormonilor. Contra acestei polygamii imorale mormonilor s'a început o mișcare foarte

mare în Statele-Unite. Și într'o adunare mare ținută în Carnegie Hale s'a cerut întervenirea congresului contra acestei imoralități.

Din anul 1885 a început mormonismul să se încuibă și în Anglia, dar la început populațiunea foarte revoltată contra polygamiei. După două decenii însă a prins rădăcini și în timpul din urmă mormonii au dezvoltat o activitate de propagandă atât de mare încât a fost necesitat să se ocupe chiar și casa comunelor cu ei. Ministrul Churchill a făcut o anchetă în cauza aceasta și rezultatul a fost spăimântător.

În anul trecut mormonii au avut în Anglia 1 apostol, 17 preoți înalți, 67 predicatori, 236 decanate (protopopiate) 856 de misionari emigranți și s'au ținut 50.000 de adunări, au împărțit 5 milioane de apeluri și 162,222 cărți de rugăciuni. Au fost exportate în America 805 femei dintre cari după raportul consulului 31 s'au sinucis de rușine și desperare.

Contra acestei secte demoralizătoare și distrugătoare a început mai cu seamă clerul să ia cele mai severe măsuri.

Vârsta fericită? Un ziar englez a avut ideea de a adresa un chestionar mai multor celebrități britanice întrebându-le care e, după părerea lor, vârsta cea mai fericită a omului. Răspunsurile date sunt cu totul deconcertante.

Cei mai mulți au răspuns că vârsta fericită a omului începe abia dela 30 de ani în sus. Unul singur a răspuns că vârsta fericită e copilăria și nici unul n'a afirmat că această vârstă s'ar găsi între 18 și 30 de ani.

Nu cunosc motivele intime ale acestor răspunsuri. Dar răspunsurile mă uimesc. Știam până azi că vârsta fericită e cea în care se fermentează iluziile, care deschide vaste câmpuri acțiunii, vârsta care, necunoscând încă toate decepțiile își îngăduie multe speranțe.

Iată însă că un mare număr de englezi și englezoaice declară că vârsta cea mai bună e cea de dincolo de maturitate, cea din pragul bătrâneței, ba chiar bătrânețea însăși. Cine știe? Poate această deosebire de concepție derivă din deosebirea de temperament.

Noi, orientalo-meridionali trăim mai repede viața decât oamenii Nordului. Toate sentimentele ni-se deșteaptă și mor mai din vreme, și de aceea noi ne simțim bătrâni la 40 de ani, pe când omul Nordului abia atunci se simte în floarea vieții.

Mi-se pare totuși că aceia cari pun vârsta fericirii la 60—70 de ani, exagerează sau se fac vinovați de o cochetărie senilă. Fericirea la 70 de ani! Cât mai are atunci omul de trăit.

Și apoi perspectiva morții sigure și apropiate, nu tulbură ca seninătatea celor 70 de ani de... în-

țelepciune? Imi amintesc paginile scrise de un bătrân de 90 de ani care declară că dela vârsta de 60 de ani vede neconținut groapa morții ca un puț deschis de care vrea să se depărteze și în care totuși știe că va cădea cu siguranță. Mărturisese că o asemenea perspectivă văzută și trăită zeci de ani de-a rândul, nu e de loc ademenitoare și nu mi pot încipui că un bătrân grăește adevărul atunci când susține că e fericit la 70 de ani.

Și apoi vârsta fericirii există oare? Nu caută Faust, zadarnic, momentul fericirii căruia s'a-i poată zice: Oh! rămâi, rămâi!

Nu! fericirea nu există în cadrul unei anume vârste. Ea e — atâta pe cât există — un derivat al temperamentului nostru și al unei concepții anumite, care nu depinde de vârstă și — mai puțin încă de vârsta înaintată.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipit de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

„Cele mai vestite ghetete americane „Vera” se vind numai la firma Buchsbaum és T-sa Arad. Cetiți anunțul de azi.

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opre” situată pe piața Tököly, Lunca și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 oră d. a. Membri cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvesc 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată. Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete ● de 8 cor.

x Numai sămânțe de a lui Mauthner târguiesc economii și grădinarii, cari să știu cugeta bine asupra lucrului; și atunci dacă altfel de sămânțe ar fi mai ieftine, pentru că știm din experiență, că acele nu corespund și numai paguba lor o să fie la urmă.

x Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

— Ziarul „Românul, și, foaia poporală „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(68)

— Urmare —

Pe tot drumul el fu neobișnuit de vesel; fluera, își aduna buzele cu pumnul la gură și cum ar suna din trompetă, și sfârși prin a intona un cântec atât de neobișnuit, că Selifan, după ce îl ascultă cu uimire, și văzându-l că se sfârșește cu destulă părere de rău, hătănă din cap surprins și zise către caii săi, aproape atât de tare ca să fie auzit:

„He, he! cum cântă astăzi stăpânul!

Umbra se amestecă de tot cu lumina, și părerea, că obiectele se confundă și ele între olaltă. Lunga barnă împesțirată care slujește de bari-ră luă o mantă generală nelămurită; mustățile sentineli pareă a fi pe frunte, deasupra ochilor, iar cât despre nas, nici urmă. Un huruit de pod și anumite sdruncinături anunțară, că brișca lunecă pe caldarâm.

Felinarele nu erau încă aprinse, și câte lumini rari începeau a înveseli ferestrele unor case. La răspântii și pe ulicioare, se petreceau convorbiri și scene pe cari clipa aceasta a zilei le oferă în toate orașele în care sunt mulți soldați, cărturari, meșteșugari și o specie particulară de persoane pe care n'o pot numi, de dame în șal roșu pe cap, cu păpuși fără ciorapi în picioare, cari se deose-

besc de blicei prin aceea, că au sborul ceva mai puțin repede și mai mult jos.

Cicikof nu dă lu nici cea mai mică atenție ființelor fantastice cari se amestecau pe trotuar. Din vreme în vreme, ajungeau la urechile lui exclamațiuni ori cârtiri venind probabil dela șalurile roșii cari ziceau: „Mintți, bețivule! niciodată nu i-am permis așa ceva!” Ori! „Ce tot dai din mâni, moșicule; mergi la secție; voi fi și eu în curând acolo, și te voi vedea...”

În scurt, vorbe de acelea, cari vin fără de veste, să ciufulească pe un frumos tinerel visător de optsprezece, douăzeci de ani, când, întorcându-se dela teatru, i-se arată așa în închipuirea lui un balcon, o stradă, o noapte de Spania, un adorabil chip de femeie cu lung păr buclat, cu dulce mandolină vibrătoare... Ce încântare pe simțurile și pe imaginația lui! E în al șaptelea cer, a făcut o vizită lui Schiller ori lui Shakespeare, și fără de veste se simte lovit ca de un bolovan de aceste prozaice cuvântări ale răspântiilor; e nevoit atunci să observe, că e pe pământ, ca străbate piața târgului, că trece prin fața crășmei, și numai decât viața se răsfață din nou înaintea ochilor săi, cu realitățile ei înfinit de puțin eterate și de fel, de fel sublime.

În cele din urmă brișca, după o supremă sdruncinătură coborî ca într'o groapă sub poarta de intrare, și Cicikof fu primit în curte de către Petrușca, cel credincios, care, cu o mână, își aranja poala surtucului, neconvenindu-i ca partea aceasta a hainei sale să sburde în libertate, și, cu cealaltă, prinse a da ajutor stăpânului să coboare. Băiatul de prăvălie, la rândul său, se grăbi cu o luminare în mână cu un servet pe umere.

Nu aş putea spune până la ce punct era Petrușca bucuros de înapoierea stăpânului său; ceeace e pozitiv, e că el schimbă, în trecut, o rașdăoasă privire de inteligentă cu Selifan, și că figura acestuia, de obicei îngrijată, se înveseli în acest joc mut și repede.

— Ați făcut o plimbare lungă, — zise către Cicikof băiatul de prăvălie, luminându-i scara.

— Așa e, — răspunse Cicikof, ce mai faci tu.

— Eu? bine, mulțămesc lui Dumnezeu, — răspunse inclinându-se băiatul. Ieri, a sosit aici un sublocotenent, un tânăr militar, care a luat Nr. 16.

— Un sublocotenent?

— Da, e din Reazan; are cu el doi paripi superbi.

— Bun, Bun; sper că am să fiu mulțămît de serviciul tău — zise mașinal Cicikof, și intra în odaia lui. Dar străbătând prin anticameră, el duse mâna la nas, și zise lui Petrușca fără mânie: Ar fi trebuit să deschizi geamul să acrisești odaia.

Petrușca răspunse fără rușine că deschisese; stăpânul său simția de altfel că pușlamaua minte, dar n'avea nici o poftă de ceartă; el aducea din lunga sa companie, câteva trofee, o mare oboșală.

După ce își astâmpără foamea cu un sferț de purcel pe care îl mântui în zece minute, el se desbracă, și, văzându-se sub învelitoarea lui, dormi somnul acela adânc și binefacător, de care se bucură numai cei privilegiați, acei cari nu știu ce-s incomoditățile fizice și ploșnițele în ordinea materială, și preocupățiunile adânci ale prea puternicilor inteligențe în ordinea morală. (Va urma)

Rubrica de șach

sub conducerea maestrului **Gheorghe Maroo** (Viena).

Capablanca.

Pentru a oferi ceva deosebit, publicăm în acest număr o parte caracteristică pentru genialul șachist Capablanca, după ce schițăm scurt dezvoltarea maestrului renumit.

José Raoul Capablanca y Graupera s'a născut la 19 Noemvrie 1888 la Havana, capitala insulei Cuba. Ca toți oamenii celebri are și dânsul legenda sa: se istorisește că cu 4½ ani, înainte de ce ar fi șcint ceti și scrie, a dat dovadă despre talentul său extraordinar la șach. Jucându-se prin casă a intrat în un salonaș unde tatăl său juca o parte de șach cu un căpitan din armata spaniolă. Băiatul e atras întâi de frumuseța figurimelor.—câi fugari, bastioane, — apoi de mișcările ce le fac cei doi bărbați cu aceste păpușe. Lasă uitat jocul și privește, mâne zi iarăși și în cealaltă, și iată că odată începe să râdă când tatăl său face o trăsătură gresită. Cei doi parteneri sunt uimiți mai mult când micuțul Capablanca arată cum tatăl său dacă persistă pe lângă mișcarea aceea are să peardă partia, cea ce se întâmplă.

Părinții au grijă ca copilul lor să fie crescut și instruit temeinic. Il înscriu la liceul din Matanzas unde se mută și dânsii, și îl rețin cât pot dela masa de șach, fără a-i strica bucuria de a avea din timp în timp bucuria unui succes. Matadorul de atunci în Cuba, Golmayo joacă bucuros câte o parte cu studentul de opt ani, iar când acesta fu în anul al unsprezecelea al etății, putu lua lupta cu Vasquez, campionul insulei, și cu 12 ani era recunoscut ca cel mai isteț șachist în Cuba.

În Delmore 1904 Capablanca înscrie la o școală superioară pentru ingineri, și având ferii, se prezintă la clubul „Manhattan” al șachistilor din New-York și reportă o serie de învingeri care îi fac numele cunoscut în America de Nord. Partia ce publicăm mai jos e din epoca aceasta.

Cu patru ani în urmă, tânărul maestru se simte puternic pentru a se prinde la joc cu cei mai renumiți matadori. În ianuarie 1909 dânsul întreprinde un turneu în Statele-Unite, și e însoțit de cel mai grandios triumf, cum nici un alt maestru n'a avut mai frumos, chiar nici Lasker nici Pillsbury nu, din 590 partii simultane Capablanca câștigă 560, face remis 18 și nu perde decât 12! Iar din 130 partii cu singurateci câștigă 126, duce la remis și perde două!

În acelaș an Capablanca găsește prilejul a-și măsura puterile cu un campion european la 19 April 1909 începe emularea cu **I. F. Marshall** renumit. Mulți socoteau cu siguranță că Marshall va fi învingătorul.

Jocul prim se termină, după 30 trăsături de ambele părți foarte corecte, cu remis. La partia a doua (spaniolă) Capablanca ajunge dela început în avantaj, exploatează foarte isteț situațiunea și învinge. A treia iarăși e remis; Marshall avuse poziție favorabilă dar un truc surprinzător al adversarului i-a luat posibilitatea succesului. A patra e remis, a cincia o câștigă Capablanca. Învingător avea să fie cel ce întâi câștigă 8 partii. Jocul continuă luni dearându-l; după partia a 17-a rezultatul era acesta:

Capablanca 7, Marshall 1, remis 9. Marshall și-a încordat forțele pentru a nu lăsa plusul de 1 ce îi mai lipsea contrarului său neașteptat de tare. La 23 Iunie totuș a urmat catastrofa: Capablanca triumfează cu 8: 1, + 14 remis; Marshall e învins, având o singură parte câștigată, dintre 23, iar Capablanca una singură percută.

În cursul turnirului tânărul spaniol, — o înfățișare simpatică de tip latin — a dat dovezi splendide despre talentul său extraordinar. Învingerea sa la San-Sebastian acum un an n'a mai însemnat nimic nou. Renumele îi era consacrat. Singurul succes care-i mai lipsește este acela de a învinge pe Sr. Lasker, campionul mondial. S'au comunicat la acest loc condițiunile probabil că în cursul toamnei și iernei viitoare va fi lupta gigantică.

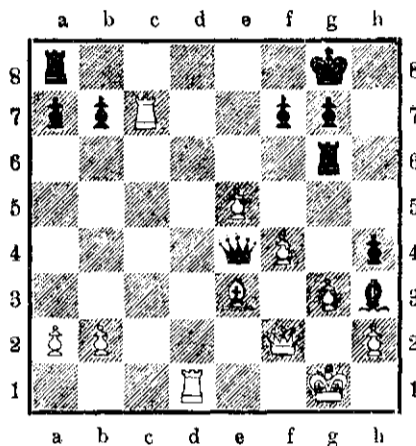
Partia aceasta (cu sistemul de apărare numit după Petroff) a jucat-o Capablanca cu matadorul Iosif D. Redding din New-York în decemvrie 1904. A învins Capablanca.

Capablanca.	Redding.
1. e2—e4	e7—e5
2. Cg1—f3	Cg8—f6
3. d2—d4	Cf6×e4
4. Ff1—d3	d7—d5
5. Fd3×e4	d5×e4
6. Cf3×e5	Ff8—d6
7. Dd1—e2	Fd6×e5
8. d4×e5	Fc8—f5

Trăsături agresive sunt de obicei mai bune decât cele defensive. De aceea era aci recomandabil Dd8—d4.

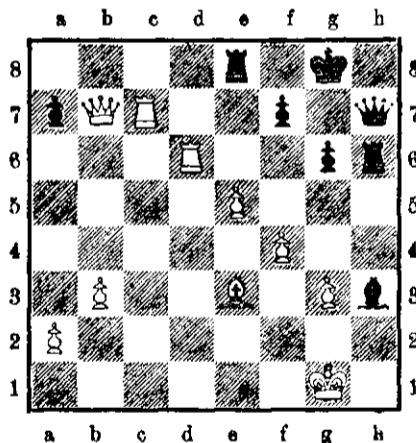
9. Cb1—c3	0—0
10. Cc3×e4	Cb8—e6
11. 0—0	Tf8—e8
12. f2—f4	Cc6—d4
13. De2—d3	Cd4×c2
14. Dd3×c2	Dd8—d4+
15. Dc2—f2	Dd4×e4
16. Fc1—e3	Te8—e6
17. Ta1—c1	Te6—g6
18. Tf1—d1	h7—h5
19. Tc1×c7	Ff5—h3
20. g2—g3	h5—h4

Alb are o frumoasă poziție de atac:

21. b2—b3	h4×g3
22. h2×g3	Tg8—h6
23. Td1—d4	D=4—h7
24. Df2—c2	g7—g6
25. Td4—d6	Fh3—f5
26. Dc2—g2	Ff5—h3
27. Dg2×b7	Ta8—e8

Acum eclatează bomba:

28. e5—e6!	Fh3×c6
29. Fd6×e6	Negru renunță.

După 29. . . . Te8×f6 ar da alb cel mai mult în 10 trăsături mat:

1. Tc7—c8+	Rg8—g7
2. Fe3—d4+	Te6—f6
3. Fd4×f6+	Rg7×f6
4. Db7—c6+	Rf6—f5
5. Dcb—d7+ etc.*)	

Deslegarea problemei 24.

Problema e de Mayer-Hammer.

Reamintim situația: Alb are 9 figuri: Fd8. Re8. Dh8. Ch7. d5. h3. Tc2. Tg2. Fb1. — Negru are 7 figuri: d6. f6. Rh6. h5. Ce4. Cg4. h4.

1. Tc2—f2.	
a) 1. . . . Fh6—g6	2. Tf2×f6 mat
b) 1. . . . f6—f5	2. Ch7—f8 "
c) 1. . . . Cc4×f2	2. Dh8—f8 "
d) 1. . . . Dg4×f2	2. Dh8—g7 "

*) Cp: „Wiener Schachzeitung. Organ der internationalen Schachmeister-Vereinigung. Redigiert und hg. von G. Marco. XII. Wien. — Annual 24 caste, abonament: 12 coroane.

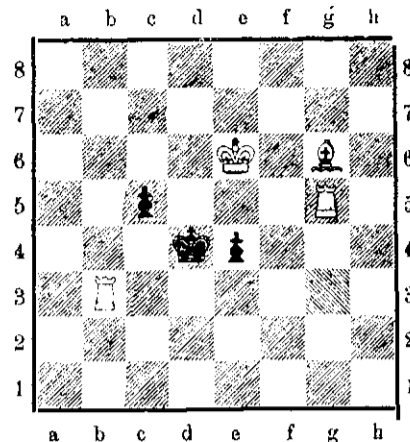
Problema 25.

De căpitanul Ph. Kletler în Lemberg. Nu e din cele mai grele.

Alb: Re6. Fg3. Tg5. Tb3 (=4 figuri).

Negru: c5. Rl4. e4 (=3 figuri).

Alb începe și dă mat cu a doua trăsătură.

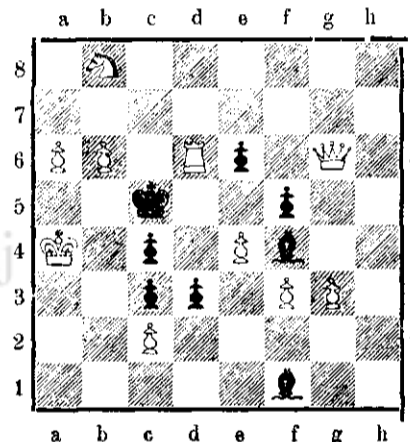
Problema 26.

Un pic mai complicată. Autorul, **J. Müller** din Copenhaga a fost distins pentru ea cu premiul prim la un concurs de probleme al clubului englez. Ideea e ingenioasă, cum se va observa la deslegare.

Alb: Cb8. b6. Td6. Hg6. Ra4. e4. f3. g3. e2. (=10 figuri).

Negru: e6. Re5. f5. e4. Ff4. c3. d3. Fh1. (=8 figuri).

Alb începe și dă mat la a treia trăsătură.

ECONOMIE

Situația financiară. Situația pieței internaționale de bani arată în ultimele zile o mică ameliorare, deși din motive politice capitalurile franceze continuă a fi rezervate mai ales față de Germania și Austro-Ungaria. După ultimo în Berlin discontul privat s'a redus la 3⅞%, în Londra dela 3⅜% la 3¼%, iar în Paris la 3⅞%.

În piața internă de bani situația este neschimbată; o mică ameliorare s'a observat abia în cele două zile ultime. Discontul privat a costat în Viena pentru cambii de prima bonitate 5%, pentru material de a II catetorie 5½ — 5¾% și pentru cambii de portofoliu dela 6% în sus.

„R. E.”

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

T. G. paroh Psirkerecz. Cu suma de 14 cor. abon. dv. este achitat până la 30 iunie a. c.

G. Tătar, Sebeșul-săsesc. Am primit 14 cor. abonament până la 1 iulie 1912.

Mihai Many, Orade. Am primit 7 cor. abonament până la 1 iulie 1912.

Redactor responsabil: **Atanasfu Hălmăglan.**

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința on. publică că mi-am deschis

cancelarie advocațională

în Aleșd (Elesd, com. Bihor)

Dr. Ioan Moldovan,
advocat

Anunț.

Atrag atențiunea on. publică românească din provincia asupra

berăriei mele

de sub teatru, unde servesc cu mâncări bune și cu vinuri excelente.

Cu toată stima:

Kánya Géza,
proprietarul berăriei de
sub teatru.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame din loc și provincie că mi-a sosit pentru sezonul de primăvară și vară

**toffelul de pălării pentru dame
din Paris și Viena.**

Primește transformări de pălării pentru dame.

Pălării de doliu totdeauna am la dispoziție.
Roagă binevoitorul sprijin:

AMTMANN M.

H. DURATZO
fost șef. atelierului fotografic Mandy
Atelier fotografic
București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru“.

**Făina lactată
NESTLÉ**

Este dovedită după o lungă experiență ca foarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărsăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura »Ingrijirea Copiilor« se poate avea gratuit de la
NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse II.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire bogată garantăm până la valoarea prețurilor.

Pachetele și transportul orinde gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probate pentru plantare gratis.

10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20
10 bucăți trandafiri înalți, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, numai noutăți	9
10 bucăți trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7
10 bucăți trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7
10 bucăți trandafiri, permanent înfloritori, atârnaătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8
10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4
10 bucăți garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10
20 bucăți garoafe de culoare albă și argintie	5
10 bucăți Cactus Dahlla, numai soi nobil	5

Wilk M. Fr. iun. și soțul

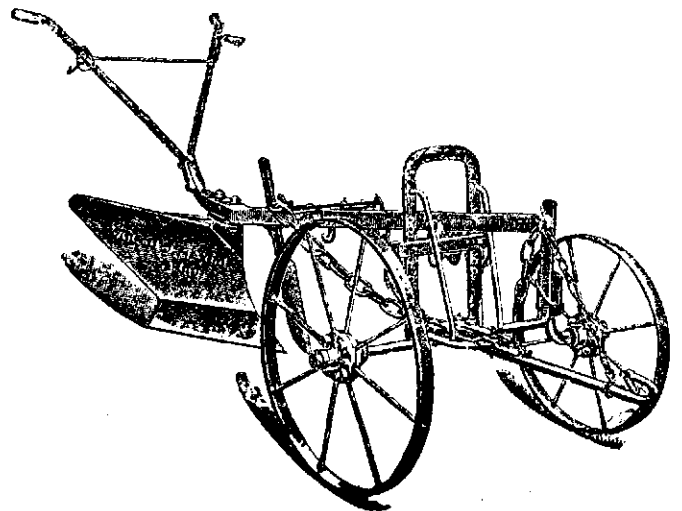
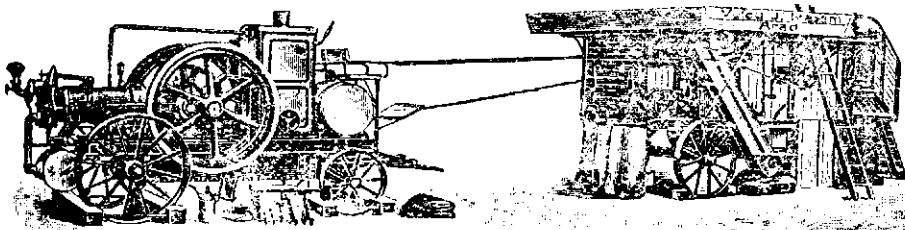
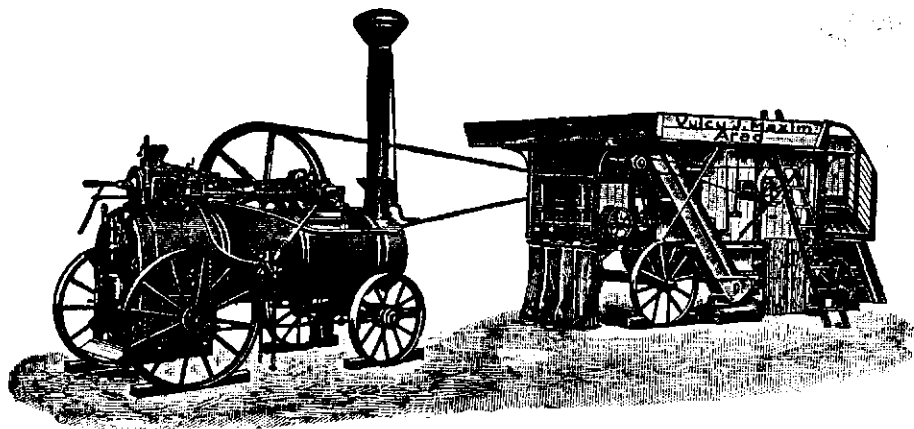
CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Parfurmurile cele mai moderne și totfelul de cos-
: metice să găsească la :

== **drogeria** ==

bine asortate „Angyal“

Török Andor és T-sa
Arad, Andrassy-tér 20.

CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMA-FOANE și PLĂCI :
cu plățire în rate, pe lângă
garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țară la

TÓTH JÓZSEF,
orologier și chironometrie
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu
garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit
și francat. Cele mai bune plăci românești de
gramafone.

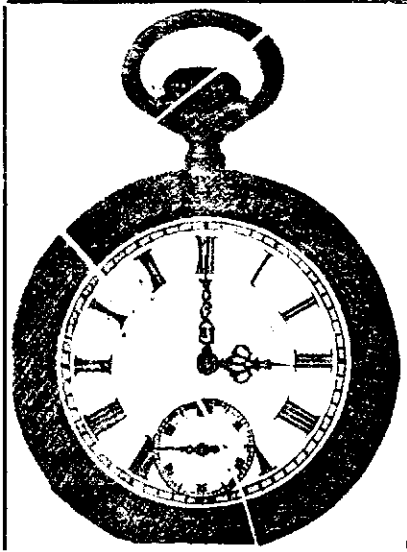
Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul
cu litere alui Fischer, care se
poate lărgi și strânge, cu literă
după plac. — Prețul în bani
gata: inel de argint, aurit 2 cor.,
inel de aur 14 carate 5 cor. și
aur cu mărgăritare și pietri turcheștan 7-50 cor. cu 3
brilante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fl.

Cine voințe
rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

Creciun & Voda
din Lugos,

care dispune de căzării mari
proprii în Bănat și Ardeal.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericele**
cele mai moderne
atât pe **bani gata**, cât și în
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în această privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul
„Românul“ (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în
limba maghiară, germană și franceză.

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, ingradituri, site,
: : rolete de oțel și matrațe : :

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.
Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public tot-
felul de lucruri de branșe, cari se află
în magazinul firmei, cu *prețuri ieftine*.

Ingradituri dela 30 fil. în sus metru □
Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Comandele cu poșta conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

EMERICH BOKODY
și FIUL

Atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a garde-
robelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și
de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă
o executare conștiințioasă și recunoștință de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz
de urgență în timp de 12 ore.

Haine de doliu se execută cât se poate de repede.

Primul deposit românesc de
piane,
pianine și
armoniuuri

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada
Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Impăratul roman“),
aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impache-
tarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA
BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după
ultima modă **corsete dinainte**
drepte, cari lasă liber stomacul, dar
nu exerciază nici o apăsare asupra
corpului, cu toate aceste apasă în jos
abdomenul.

Mare magazin de **corsete și legă-
toare pentru șolduri, legătoare**
pentru piept și legătoare pentru
ținerea dreaptă a corpului.

Atelier pentru pregătirea corsetelor!

Să se grăjească pentru adresa corectă!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

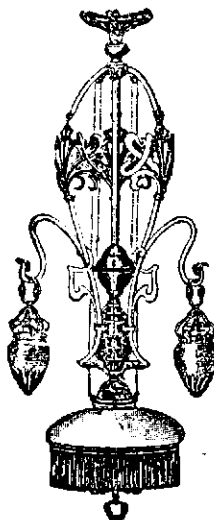
PREȚURI IEFTINE!

„La manufactor“.

HAUPT DÁNIEL
FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

Mare magazin în totfelul de articlii de mă-
sar, fierar și lăcătuș, fiore pentru zidiri și
pentru mobile, campene zecimale pentru
bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx“
veritabile, tacâmuri de masă Solingen ver-
itabile, linguri veritabile de Alpaca și
ține de Berndorf, lampe și părți de lampe.
Trăsuri pentru copii, frumoase și dura-
bile, cu prețurile cele mai convenabile!

Jucării cu prețuri foarte scăzute.

SERVICIU CONȘTIINȚIOS!

: Atelier de croitorie :

Ioan Avram,

→ Bistrița ←

Strada Lemnelor Nr. 63.

in casa Dr. Onișor, peste drum de casa comitatului.

P. T.

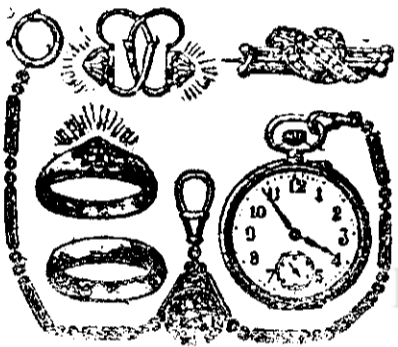
Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

in strada lemnelor nr. 63, unde l-am mărit și aranjat după cele mai nouă recepții, astfel că acum sunt în plăcuta poziție de a putea ține în depozit permanent o cantitate însemnată de ștofe și alți articoli de bransă. — Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate, comanda urgentă se efectuează în cel mai scurt timp.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se repară ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanția. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

TIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte traimice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc

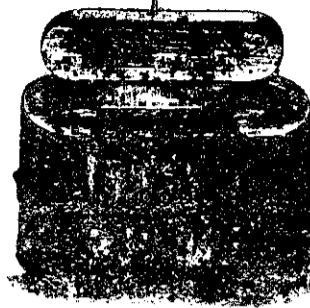
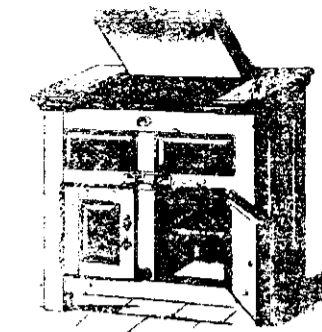
fabricant de cimbele.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețuieruri, la cerere, se trimit gratis. Corespondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Dulapuri pentru gheață. Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricine convinge deja la prima vedere, drept aceea recomand fiecăruia să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8, sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanție pentru calitatea lor bună. Nu-măroasa scrisori de mulțumită dovedesc exactitatea afirmațiunei mele

Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor

Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiunile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

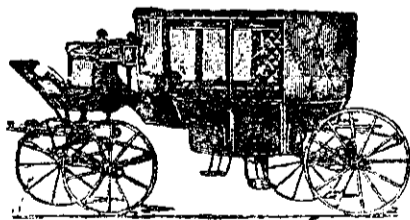
Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și autocaroserie

: furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurie, rotarie și de lustruit.

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și cununi de trandafiri, — plante, flori, precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografii. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

BINETH

IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHETELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarilor aradani“, și se pot procura : : cu prețurile cele mai moderate. : :

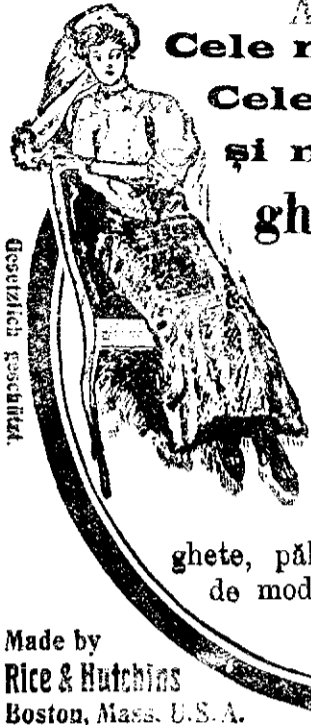
Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.

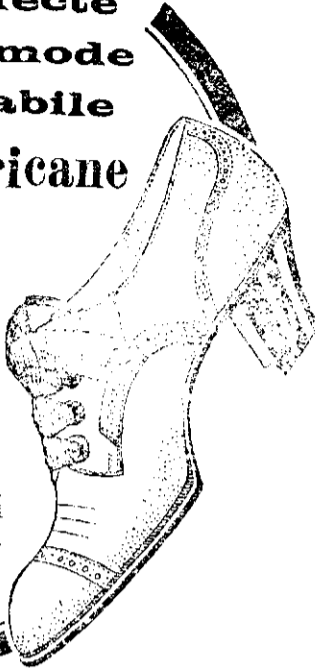
(Filiale în PISKI și CERMEIU).

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
 Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
 ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.
 Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.
 Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școlile noastre de altoi n'au fost atacate de peronosperă.
 Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune.
 La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!
 La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteti băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai așa se poate face binele.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

BANCA DE COMERT ȘI DE DEPOSITE

BUCUREȘTI—SALONIC—CAVALA

societate anonimă

BILANȚ GENERAL

încheiat pe ziua de 18/31 Decembrie 1911

ACTIV

PASIV

	LEI	LTQ.		LEI	LTQ.
Accionari	800.000 —	34.800 —	Capital	2.000.000 —	87.000 —
Cassa	350.698 50	15.255 39	Rezerve	70.000 —	3.045 —
Debitori	5.741.629 65	249.760 89	Depozitari	1.232.079 08	53.595 44
Portofoliu	808.134 94	35.153 87	Creditori	4.840.525 90	210.562 88
Inventar	17.923 90	779 69	Beneficiu	124.386 56	5.410 82
Cont tranzitoriu	548.604 55	23.864 30			
	8.266.991 54	359.614 14		8.266.991 54	359.614 14

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERI

încheiat pe ziua de 18/31 Decembrie 1911

DEBIT

CREDIT

	LEI	LTQ.		LEI	LTQ.
Cheltueli de Administrație, personal tantiemele Direcțiunii, etc.	96.220 60	4.185 60	Report	13.272 66	577 37
Beneficiu net 1911 Lei 111.113,90 Ltq 4.833,45			Dobânzi, comisioane, schimb, etc.	207.334 50	9.019 03
Report din 1910 Lei 13.272,66 Ltq. 577,37	124.386 56	5.410 82			
	220.607 16	9.596 42		220.607 16	9.596 42

Directori: C. WACHMANN, EDGAR FERNANDEZ.

Văzut, verificat și găsit conform cu registrele. — Cenzori: IOAN BOAMBĂ, TOMA N. DINISCHIOTTU, M. N. SEULESCU

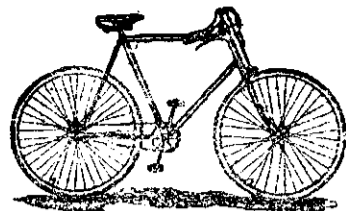
Dacă stropеști cu „FORHIN“

- I** - ai mai puțină bătaie de cap,
- II** - a lucru mai puțin,
- III** - a cheltuială mai puțină!

deoarece »FORHIN«-ul este **MICTURA DE BORDÓ** adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de irnzzele umede. La ori-ce brumă poți se stropеști, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțămită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordoipor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica „FORHIN“ BUDAPEST, VI., VÁCZI-UT 93.

BICICLETE de renume mondial: THE CHAMPION și PREMIER

cu osie campanilară, roată automată (cu frină liberă) se vând pe lângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, ca gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

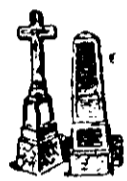
Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare **Budapest, VIII., József-körut 41.**
Filiale: **Boross-tér 4** și în Buda, II, Margit körut 6. Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. **Nagyvárad, — Erzsébet-utca.**

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărăm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. **Liferez pietri și nisip în cant. mare.**

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casn. Léva, via. a. via de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor socotesc taxa numai pentru 5.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpuțar,

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuți de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Cum să ne apărăm contra durerilor de stomac ? !

Contra durerilor de stomac, foarte lățite în timpul mai nou între omene, trebuie să ne apărăm dela început, folosind spre acest scop

Nectarul Dr. Engel

căci, un stomac sănătos și o bună mistuire, formează fundamentul unui corp sănătos. Cine dar voiește să-și mențină sănătatea până la adânci bătrânețe, se întrebuițeze

Nectarul Dr. Engel

renumit în urma succesorilor de până acum !

Acest nectar compus din diferite sucuri aromatice și vin, exercită în urma compoziției sale o influență binefăcătoare asupra mistuirii, e asemenea unul licheur de stomac, ori vin de stomac și nu are absolut nici o urmare stricăcioasă. Sănătoși și bol. avi pot așadar lua Nectar fără a-și strica sănătatea. Nectarul ajută cu o întrebuițare rațională la mistuire și la formarea sucurilor

Astfel se împune tuturor, ce voiesc să aibă stomac sănătos, întrebuițarea

Nectarului Dr. Engel

„Nectar“-ul este un excelent mijloc întâmpinarea catarului, sgtcriurilor durerilor de stomac, a mistuirii anevoioase, și a oreșii. Se mai întrebuițează contra contipației, a colice și a palpației de inimă, adu. somn și apetit, fiind bun contra insomniei, indispoziției durerilor de cap și acceselor nervoase. Fol. sit în cercuri mai largi s'a constatat că a. ac. ves. le și poită de viață.

NECTARUL se poate cumpăra în sticle de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujarad Glogovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lipp, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Torna, Világos, Egres, Nádas, Berzova Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogar s. Szerb-Sz.-Péter, Perjamos, Szemlaá, Szárafalva Nagylak, Falota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Ku tics, Uj-Szent-Anna, Pankoa, Silingyia, Taucz, Szlatinaa, Baja, Kaprucza, Breztovácz, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsadány, Szent-András, Kis becskerek, Mehala, Temesvár.

Păzițivă de Imitații!

Cereții expres „Nectar Dr. Engel“

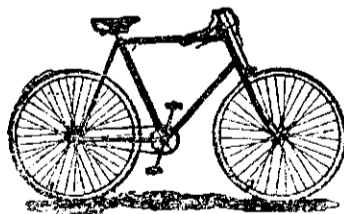
Nectarul meu nu e ceva miraculos. Are următoarea compoziție: Samos 300.0, Esența de vin 150.0, Sirop de micură 106.0, Vin roșu 100.0, Sirop de cireșe 100.0, Sirop de fragi 20.0, Aromă de Veremăt 30.0, Anis etc. . . și 10.0. Aceste se mestecă.

Cele mai bune fabricații de PUȘTI de VANAI

puști flobert, revolvere și piștoale Bulldog, pecum și totfelul de gloanțe și praf de pușcă, cu prețuri ieftine.

Cele mai excelente fabricații de MAȘINI DE CUSUT pentru familii și industrie.

BICICLETE

să căpătă cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă plătiri convenabile în rate.

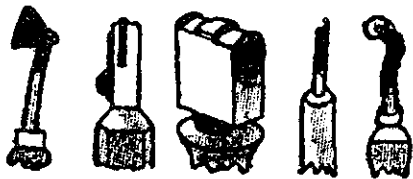
Mândria oricărui gospodine este pâinea bună și frumoasă! în locul dospirii îndelungate și frământării oboșitoare, este de recomandat mașina „IDEAL“ pentru dospirea și frământarea pâinei, premiată în mai multe rânduri, la expoziția de lucruri casnice din Timișoara 1908 distins cu »Medalie de aur« și »Diplomă«.

Toate aceste se pot comanda dela **KALENDA JÁNOS** Nagyvárad, Piața Szent László-16.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

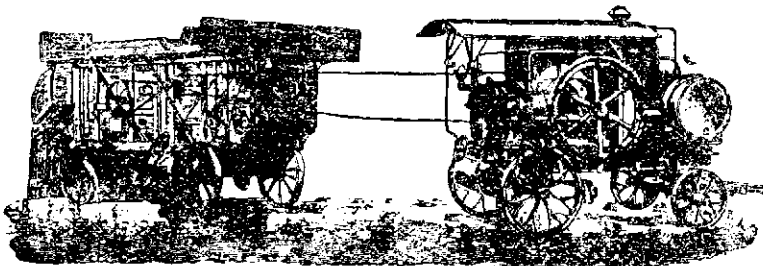
Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Fabrica de mașini și
turnătorie de metale

Fürst Antal, Timișoara-Fabrică

Șirui stâng al Begel nr. 11. — (în casa proprie)

Primește spre lucrare: diferite piese pentru mașini de abur, în orice mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt. Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.

Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: Cazane nouă pentru aburi și dulapuri p. iocomobile. Ciselește și curăță cilindre pentru mori.

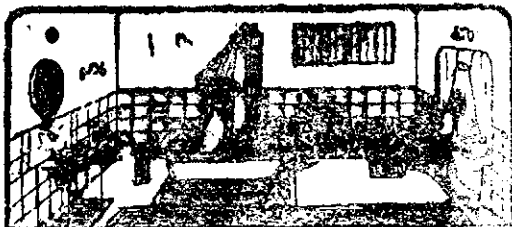
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 664.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificiul, precum coverșe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucatărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele. Specializat în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
- F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
- Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
- B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
- C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola-u. 7.

Pregătite în atelierul său propriu.

Anton Juratsch, pantofar pentru domni, dame și copii,
Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după cerințele modei și ortopediei, cu prețuri foarte moderate.

Reparaturi executate ieftin!

Prețurile cele mai moderate!

Primul și cel mai mare depozit de piane

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29

Liferază: pianе, harmonici și pianine, fabricație Bössendorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pianе în condiții favorabile

Sam. Wagner,

Prima turnătorie de fier Sibiană.
Mare fabrică de mașini agricole.
Atelier de mori și prăvălie de fier.

— NAGYSZEBEN. —

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauție. — Mașini de lână diferite mărimi. Darace de lână. Lup pentru scărmanat lână. Piuă pentru abale (postavuri).

Foarte mare export în România și orient.

Instalează: mori de orice mărime Cilindre la mori pentru asortat făina — Conducte de apă etc. — Efectuează: Cele mai bune țevi turnate pentru conducte de apă. Mare turnătorie de fier și alamă. Foarte mare depozit în țevi de fier de orice dimensiune. — Cel mai mare asortiment în mașini de treerat de orice mărime. — Foarte mare asortiment de MOTOARE dela 2 HP în sus, — pe lângă cea mai mare garanție. — Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. — Explicări și cataloage la cerere gratis.

